

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A magyarosító hadsereg.

Budapest, december 13.

Minden igaz hazafinak törekvése és vágya, hogy hazánk lakosságának azt a részét, mely nem a magyar nyelvet vallja anyanyelvének, mindenképpen megmagyarosítsuk. Nemzetiségi vidékeken a magyarosítás főtenyezői a magyar iskolák, melyeknek magasabb feladata a jövő nemzedéket nemcsak a magyar nyelv birására tanítani, de magyar érzelműnek is nevelni és a magyar haza szeretetét a fiatalok szívébe oltani. Csakhogy számtalan esetben mindazt, amit az iskolában elsajátított az ifjú nemzedék, néhány év múlva ismét el is felejt. Éppen ezért célszerűnek tartanám, hogy azt a munkát, amit nemzetiségi vidékeken az iskola nem volt képes kellő sikerrel elvégezni, folytassa a hadsereg, s adjuk meg törvényhozási intézkedéssel a módját annak, hogy az is kivége részét a magyarosítás magasabb munkájából. Magyarország (Horvátország nélkül) lakosságának csaknem 50%-a magyar, eszerint ezt az eszmét senki sem tekintheti kivételien ábrándnak, se nem kicsinyelheti a magyarosítás ez erős eszközt, mert tapasztalatból tudja mindeaki, hogy míg azt, amit az iskolában 8—10 éves korában tanult az a rutén, sváb vagy román gyerek, ismét könnyen el is felejt, addig az, amit 21—23 éves korában, részint régebbi tudásának felújításával, részint új tanulással magába szed az a nemzetiségi vidékről származó baka, egész életére megmarad.

Most, midőn a katonai kérdésben valóban oly nemzeti engedményekről, oly vívmányokról beszélhetünk, amelyekről egy évvel ezelőtt még álmodni sem mertünk és amelyekért akkor, ha megkaptuk volna, talán még életében szobrot emeltünk volna annak, akinek ezeket köszönhetjük: legyünk azon, hogy ezek

a vívmányok ne csak írott malaszt maradjanak, de mennél előbb törvénynyé is váljanak, mert a magyar tisztképzés, ha becsületesen viszik keresztül, amiben semmi okunk kételkedni, határozottan óriási lépés lesz a hadsereg magyarosítása terén. Reméljük, hogy nemcsak a magyar nyelvre, de a magyar szellemre is ki fog terjedni ez és a végeredmény az lesz, hogy a közös hadsereg magyar ezredeinek tisztjai, akik ma, sajnos, tulnyomó részben, még ha magyaroknak születtek is, ott o-zirákoknak érzik magukat, a jövőben büszke önzerttel fogják magukat magyaroknak érezni és vallani és a magyar társadalom is, amely ma a közshadseregbeli tisztakat, ha magyarok is, mindig ellenséges szemmel nézi, mert osztrák katonáknak tekinti őket, szíve-ebben fogja látni és nem fogja magát társadalmilag sem annyira elszigetelni a katonatisztekől, mint eddig tette.

Az egységes magyar nemzeti állam szempontjából azonban még a magyar tisztképzésnél is nagyobb jelentőségű lenne, ha a hadsereg magyar legénységét a nemzetiségi legénység megmagyarosításának szolgálatába lehetne állítani. Hogy ez lehetséges, azt következőkben akarom kifejteni.

Törvényhozási intézkedésről szólnán, ez alatt azt értem, hogy a hadkiegészítő kerületek oly módon alakíttassanak meg, hogy az egyes közös, sőt honvéd-ezredékbe is besorozandó legénység nemzetiségi számaránya az egész ország nemzetiségi számarányának legyen megfelelő. Ne legyenek tiszta magyar ezredek, mint p. o. a szolnoki 68., a kecskeméti 38., a kaposvári 44., se pedig tiszta tótajkukak, mint például a trencsényi 71., se tiszta románok, sőt ne is legyenek oly arányban se keverték, mint p. o. az ungvári 66. gyalogezred, ahol a legénységnek csak 22%-a magyar, vagy mint a brassói 2. gyalogezred, ahol 60%-on felül

van székely legénység, hanem az arány lehetőleg mindig olyan legyen, hogy minden ezrednek fele magyar legénységből álljon. Ennek a célnak elérésére a közös huszárezredek is bele kell vonni a számításba, miután ezek tudvalevőleg, egynek kivételével, mely kétféle nemzetiségű, mind tiszta magyarok. Nem hiszem, hogy harc képességükből vesztiténnek ezek az ezredek, ha más nemzetiségűek is besoroztatnának ide és az így fölöslegessé vált magyar legénység 6—7 nemzetiségi ezredbe soroztatván, befolyása által ezekben is a magyarság javára billentené az egyensúlyt.

Vegyes nemzetiségű ezredekben már ma is szép eredményt tud elérni a magyar legénység a magyarosítás terén, amikor a tisztok tulnyomó része mit sem tud még magyarul. Amint egy barátom tapasztalta, például a 2. számú brassói ezredbe kerülő román legények, miután tulsúlyban van ennél az ezrednél a magyarság, a harmadik év vége felé már tökéletesen birják a magyar nyelvet, mely tudasuk egész életükre megmarad és melyre annyira büszkék. Ezek a legények annyira megkedvelik nyelvünket, hogy még magyar népdalainkat is elsajátítják, evvel akarván a magyar nyelv iránt való vonzódásuknak kifejezést adni. Hát még ha a tisztok is magyarok lesznek, akkor lesz majd csak a hadsereg valóságban az iskola munkájának betetőzőjévé! Oly ezredekben pedig, hol a magyarság kisebb százalékkal (20—30%) van képviselve, az előbbi tapasztalatokba épp ellenkezőjét látjuk. Sok esetben magyarjaink legények háromévi katonai szolgálat után valódi pánszlávokká vagy pängermánokká válnak.

Ezért kellene a hadkiegészítő kerületeknek arra módot nyújtani, hogy ott, ahol a magyarság fölöslegben van, nemzetiségi vidékekről való sorozással állítsa helyre az arányt,

TÁRCA

Beöthy Zsolt könyve.

(A magyar nemzeti irodalom történelmi ismertetésének 8-ik kiadása.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Beöthy Zsolt sok és szép könyvet írt. Könyveket, melyek híressé és tiszteltté tették nevét; amelyek ékességei maradtak a magyar tudományok és a magyar írás művészetének. De egyik sem tett annyit népszerűségéért, mint iskolakönyvének: A magyar irodalom történetének két kötete. Egyik munkája sem szította fel annyi szívben a lelkesedés tüzét, egyik sem ébresztett annyi szeretetet a magyar szellem legsajátosabb megnyilatkozása: a magyar irodalom iránt. Ez a generációkat töltött el ihlettel, nemzedékeket batott át a szép esodálattal és szeretetével. Azért nincs Beöthy munkái között egy sem, melyre annyira ráillenék az elnevezés: Beöthy Zsolt könyve. Azok között, kik előtt így említtük, kevesen lesznek, kik valamely más munkájára fognak gondolni. Beöthy nevének hallatára ez jut eszükbe először, mert ez tette rájuk a legmélyebb hatást, ez nyitotta meg először tekintetük előtt: a szépnék, a művésznék látványait. A fiatalág első álmai, az ifjú lélek első szárnyprobálgatásának emlékei fűződnek hozzá. Hozzá: Beöthy Zsolt könyvéhez, mely az iskolakönyv szerény címe mögé egy szinmagyar lélek legnemesebb érzéseit, egy magas szárnyalású elme legeredtebb és legmélyebb gondolatait rejtgette! Minden igaz magyarnak örvendeznie kell, hogy ez a könyv iskolakönyv. Mert ez más

szóval annyit jelent, hogy közönséghez juthatott, még pedig nagy és jó közönséghez. Sőt műértő közönséghez, mely romlatlan kedélyével, fogékony szívvel és lelkével közelebb férközik olykor a műretek lényegéhez, mint a legkímiveltebb elme. A fiatalok bálványai nem omlanak össze, a divat szelesnye nem söpri le őket talapzataikról. Ime nyolcadik kiadását érte meg Beöthy Zsolt könyve. És még mindig ugyanazzal a lelkesedéssel fogadják, ugyanazzal az élvezettel olvassák, mint az elsőt, mely 1877-ben jelent meg. Azóta nemzedékek érték férfakká, férfiak öregedtek agzokká, csak Beöthy Zsolt könyvén nem érződik meg az idők múlása. Maradt, ami megjelenésének napján volt: fiatal, ékesszólásával magával ragadó, tudásával imponáló. Mikor először jelent meg, a magyar iskolakönyv-irodalom zsenje korát élte. Német forrásokból merítette erejét és német botra támaszkodva ballagott utján előre. Idegen volt külső megjelenésében is idegen lelkében. Ez az idegenség volt az, mely hideg, fagyasztó fuvaltaként hatott a tanuló kedélyére. Nem szított benne lelkesedést, nem ébresztett benne kedvet. Beszède egyhanguan, vontatottan, fáradtan hangzott fülebe, mint az olyan emberé, ki minden belső szükség nélkül, pusztán kötelességből darálja le a mondókáját. Egyik szó úgy pergett le, mint a másik, sehol semmi nyoma valami életet jelző pezszésnek, valami figyelmet lekötő lendületnek, felvillanyozó élénkségnek. Es egyszerre felhangzott az iskolákban Beöthy Zsolt szava. Csak úgy áradt belőle a tűz, a szin, a gondolat. És kicsendült belőle a magyar lélek! A tanulókat ábitattal és lelkesedve hallgatták az újszerű és mégis ismerősnek tetsző szótát. Csudálkozva látták, hogy az iskola tu-

dománya nem kisebb akkor sem, ha magyar ruhában jelenik meg, és meglepetten konstátálták, hogy a fekete bötük mögött élő lélek rejtőzhet. Még pedig a büszke, a magasán szárnyaló magyar lélek. Beöthy Zsolt iskolakönyve volt az első magyar irodalomtörténet, mely egységes szempontból figyelte meg a magyar szellem alkotói megnyilatkozásának fejlődési állapotait és azokat a törvényeket, melyek változásait, hullámzásait megmagyarázzák. Ebben a könyvben alakul ki először világosan az a gondolat, hogy a magyar irodalmat a legszorosabb kapcsolat fűzi a magyarság politikai küzdelmeihez, nemzeti törekvéseihez. Gyakran talajukból hajt ki, olykor egyengeti utjukat, mindig szószólójuk. A magyar irodalom története a magyar nemzeti lélek fejlődésének története. Hü tükre nangulatának, reményeinek, terveinek. Benne esillámanak fel álmai, benne sötétlik csüggedése, fájdalma. Klasszikus kifejezője a magyar lélek fogékonyosságának, átalakító-képességének. Hü feltűntetője, hogy milyen idegen hatások rezgették meg hurjait és hogy milyen hangokat szólaltattak meg benne. Félig érti csak meg a magyar históriát, ki nem ismeri a magyar irodalomtörténetet, és nem értheti meg igazán litteratúránkat, ki nem ismeri a magyar történelmet. Beöthy könyve a kettőt szakadatlan együttműködésben tünteti fel, egyre érezeti, hogy mint fonódnak szálaik egyívű, mint hatják át egymást tartalmukkal, mint szövődnek tendenciáik, hangulataik elválaszthatlan egésszé össze. Milyen új reveláció volt ez a hetvenes évek tanulója számára. Milyen új világosság az eddigi irodalomtörténeti kézikönyvek adathalmazai, egyhangu felsorolásai, lélek nélküli életrajzi után! Beöthy könyvében nemcsak a költői szellem virágait látja, hanem ezeken a virágoknak gyöke-

és viszont ahol nemzetiségiek a többség, oda magyar légénységet hozzon. A hadkiegészítő kerületek ma egy-két szomszédos vármegyére terjednek ki. Arra nincs eset, hogy messzebb vidékről is sorozzanak légénységet. Ha azonban a kitűzött nagy nemzeti célt elérni óhajtjuk, akkor egy hadkiegészítő kerületet több megyére kell kiterjeszteni, azaz több megye egyes járásaira ugy, hogy az egy ezredbe kerülő légénység fele okvetlen magyarjaku legyen. Eddig például a győri 19. hadkiegészítő kerülethez tartozik Győr- és Veszprém megye, mindkettő a maga egészében, úgy hogy ily módon az ezred légénysége 70%-ban magyar, de két megyében tulsulyban lévén a magyar lakosság, tehát 20%-ban feleslegben van az ezredben a magyar elem, ami egy másik ezredben, mely nemzetiségi vidékről soroz, a magyarosítás céljaira volna fordítható. Azért célszerűbb lenne, — ennél a példánál maradván, — ha ugy osztanák be a 19-ik hadkiegészítő kerületet, hogy ehhez tartoznának az összes győrmegei járasok és a veszprémmegeiek, de az itteni két tiszta magyar járas kikapcsolásával és e kettő helyébe pl. két sopronmegei svábajku járas lenne helyezendő. Ilyféle kikerekítés az egész országban végezhető s ha ily módon a magyar elem mindenütt a légénység felét teszi majd ki, már nagyobb intelligenciájánál fogva is az összes ezredekben preponderálni fog és magyarnyelvű és szellemű tisztek segítségével a szolgálati idő alatt megmagyarosítja a vele egy ezredben szolgáló nemzetiségi elemet is!

Fáradozunk az itt megpendített eszmék megvalósításán egyesült erővel, minden pártkülönbség nélkül, többet fogunk elérni a magyarosítás terén, mint a magyar vezényleti nyelv behozataláért mostanában folyó áldatlan parlamenti harcral, melylyel minden tekintetben csak kárt okozunk hazánknak és csak ennek ellenségeinek malmára hajtjuk a vizet.

Bauer Antal
országgyűlési képviselő.

BELFÖLD

Az új fumei kormányzó. A Budapesti Közlöny vasárnapi száma közli báró Rosner Ervinnek Mára-marosvármegye főispánjának fumei kormányzóvá történő kinevezését. A királyi kézirat így szól:

Magyar miniszterelnökkömmek magyar kereskedelemügyi miniszteremmel egyetértéssel tett előterjesztésére báró Rosner Ervin Mára-marosvármegye főispánját fumei és magyar-

reit is. Nem csak a főgyökereket, hanem minden apró szétágazásukat is. Tiszán látja, honnan szívódnak bele az illető nedvek, hogy milyen uton jutnak a talajból a szárbá és innen a virágzatig. Megérti a költői szellemnek a magyar pénzüsz másféle megnyilatkozásával való összefüggését és látja a láncszemeket, melyek idegen népek lelkehez kapcsolják. Beöthy Zsolt könyve az első, mely az irodalomtörténetet nem elszigetelten tárgyalja, hanem a szellemi élet egyik, a többivel szorosan összefüggő és a többivel harmónikusán együttműködő szervének tünteti fel. Beöthy Zsolt könyve az első, mely az irodalom történetének rajza mellett világító sugarakat vet a magyar szellemi élet egész területére. Kereteit kulturhistóriává szélesíti, melyben élesen domborodnak ki az egyes korok működési viszonyai, a művészetek különböző ágainak stádiumai, a tudományok, a mesterségek, az iskolák fejlődési mozzanatai, szóval kidomborodik mindaz, ami együttvéve a szellemi életet teszi. A szellemi életet, melyet nem csak belső, hanem külső hatások is befolyásolnak és amit Beöthy nemcsak hangsúlyoz, hanem meg is érttet, amennyiben gondosan nyomozza őket, pontosan rájuk utal és tömör összefoglalásokban jellemzi és megismerteti mindazokat az idegen szellemi nagyságokat és szellemi mozgalmakat, akik és amelyek a magyar litteratura fejlődésével valamiképpen összefüggnek. Miközben Beöthy a nagy nyuzati eszmekörökbe, a nyuzati kulturába kapcsolja bele ily módon a miénket, olyan távlatokat nyit meg a tanuló előtt, melyek méltán töltik el a csodálkozással, méltán emelik önértéket és sarkallják további tanulásra és elmélyedésre. Ezért volt klasszikus iskolakönyv a Beöthyé megjelölésének idejében és azt az ma is. Könyv, amely nemcsak adatokat ad, hanem

horvát tengerparti kormányzóvá ezennel kinevezem és ezen utóbbi minőségében a fumei tengerészeti hatóság elnökségét is ráruházom. Kelt Bécsben, 1903. évi december hó 10-ikén.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Tisza István s. k.
Hieronymi Károly s. k.

Az új fumei kormányzó a nógrádmegyei Rimócson született 1854-ben. Tanulmányait a bécsi egyetemen, az egri jogakadémián és a budapesti egyetemen végeztén, 1876-ban a jog és államtudományok doktora lett. Míg ugyanabban az évben kineveztek a nagyváradi jogakadémiára helyettes tanárnak és ott a jogtörténet és egyházjogot adta elő. Két évvel később egyetemi magántanárként habilitáltak és 1880-ban nyilvános rendkívüli tanára lett a váradi jogakadémián, 1887-ben a nógrád-széchenyi kerület szabadalvú-párti programmal a képviselőházba küldte. De néhány év múlva Hontvármegye, 1894-ben pedig Mára-maros-megye főispánja lett és ez állásaiban sikerrel fáradozott a megyei társadalom tömörítésén. Beesés segítésére volt e munkában neje is, aki viszont több humánus intézmény alapításával és a háziipar meghonosításával tette magát a közönség körében kedvelté. Nyilvánvaló, hogy főképp Mára-marosban kifejtett hazafias és emberbaráti fáradozásai irányították reá a kormány figyelmét a fumei kormányzó állás betöltésénél. Mindenesetre báró Rosner Ervin személyében és multjában sok biztosíték van arra nézve, hogy a magyar tengerparton jelentékeny szolgálatokat tehet a magyar állameszmének és személyes érintkezésének finom formáival, a humánus törekvések támogatásával barátokat fog szerezni a magyarságnak, egygyé forrasztva a nemzetiégek szerint megosztott társadalmat.

Az olasz kereskedelmi szerződés. A Neue Freie Presse vasárnapi száma egy olasz diploma nyilatkozatát közli az ideiglenes olasz szerződés ügyében megindult tárgyalásokról. Az olasz diplomata, aki „gróf Nigra bécsi nagykövettel közeli érintkezésben van”, ezeket mondotta:

Nem telet meg a valóságnak az az újsághír, hogy gróf Nigra ugy nyilatkozott volna, hogy jelenleg Bécsben Olaszországgal szembeni áramlat uralkodik, amely minden engedményt perhorreskál és gyávagságnak tekint. Nyilván tévedés torog fenn. Olaszország és Ausztria-Magyarország viszonya a lehető legbarátságosabb és az osztrák-magyar kormány csak nemrég ismételtén jelét adta annak, hogy mindenképp azon van, hogy az ideiglenes szerződést nyelbeüsse. Ugy Bécsben mint Rómában kizártnak tartják hogy a két szövetséges hatalom közt vízháború keletkezne akár csak néhány hónapra is Bár Rómából kedvezőlen jelentések érkeznek az ottani hangulatról, még sem szabad feladni a reményt, hogy az ideiglenes szerződés még karácsony előtt meg lesz köthető. Ausztria-Magyarországnak Olaszországnak is nagy érdeke, hogy a provizorium az egész 1904. esztendőre kiterjedjen, ami már azért is nagyfontosságú volna, mert az osztrák Reichsrathban még foly-

gondolatokat is, könyv, amely nem dadog, hanem beszél, még pedig nem leereszkedőleg, pongyolán, hanem a nagy stílisták elegáns választékoságával és elragadó ékességével. Nagy hatásának főtitka abban rejlik, hogy felelmi a tanuló, hogy nagy magasságba viszi magával, hogy irodalomról, művészetéről írva, nemcsak magyarázza a szépséget, hanem mutatja is, mutatja a maga példáján, előadásának művészi tökéletességében, stílusának czernyi szépségében, nyelvének ékességében, költői lendületében és ragyogó színességében! Beöthy Zsolt könyve stilszerű! Megfelelő a tárgynak, amelylyel foglalkozik, a célnak, amelyet maga elé tűz. Tán máig is az egyetlen iskolakönyv, mely a tanuló természetes átmenettel készíti elő a főkiskolai tudományos szellemre, és első mintája azoknak az iskolakönyveknek, melyek a mellett, hogy szigorú tudományosság tekintetében is jóval felülemelkednek a középsikola megszokott színvonalán, igazán gyönyörködtetik a tanuló. Beöthy könyvének első kiadása 24 évvel ezelőtt jelent meg — és moderneknek ma olyan iskolakönyveket nevezünk, amelyek az ő nyomdokain haladnak! Haladnak, de nehezen érik el, mert Beöthy könyve nem csak rendkívüli tudásnak, fáradszalan kutatásnak terméke, hanem igazi művészi megnyilatkozás...

Hogy a kiváló könyv csak tökéletesedett az újabb kiadásokban, az természetes, és hogy az utolsót a tárgyaló írók finom kivitelű képmásával, kézalírásával, címlapok, okiratok másolatával ékesítette a kiadó Athenaeum áldozatkészsége, az nem csak a tanulókat fogja örömmel el-tölteni, hanem a klasszikus iskolakönyvnek sok sok más olyan lelkes barátját is, aki — noha már csak régi emlékek fűzik az iskolához — még mindig szívesen merül el olvasásába.

r. a.

vást tartó világos viszonyokra való tekintettel, egyáltalán nem tudni, mikor kerülhet az autonom vámtarifa parlamenti tárgyalás alá és mikor kezdhetik meg a tárgyalásokat egy végleges kereskedelmi szerződés idejében.

Mindenesetre nem tagadható, hogy az osztrák-magyar és olasz kormányok jó szándékai dacára rendkívüli nehézségek leküzdéséről van szó, főképp a magyar és osztrák bortermelek kivételései miatt. Olaszország megbízottai a borvámot illetőleg nem merik túlépni a borvámklauzulában megállapított vám kétszeresét (6 forint 40 krajcár aranyban), míg az osztrák-magyar megbízottak minimális vám gyantát az eddigi vámnak háromszorosát (9 forint 60 krajcár aranyban) követelik. Ezt a 18 koronás vámot az olaszok mártíltó vámnak tekintenek és tizenkét-tizenhárom koronánál messzebb nem hajlandók menni. A legnagyobb nehézség tehát a vám magasságában rejlik és ezzel szemben elenyésző az a nehézség, amely abban áll, hogy Olaszország a vámkedvezményt évi 700 000 hektoliterre kéri, míg Ausztria-Magyarország csak 400 000 hektoliterre akarja megadni.

Fel kell tenni tehát, hogy Olaszország inkább lemond a kért 700 000 hektoliternyi mennyiségről, sem, hogy be'enygódjék tizenkét-tizenhárom koronánál magasabb vámba. De a fennforgó nehézségek dacára mindkét kormánynak szilárd szándéka, hogy vámháboruig nem engedi a dolgot és még karácsony előtt megkötö a provizoriumot.

Főispán-változások. A hivatalos lap mai száma közli a már jelzett főispán-változásokra vonatkozó királyi kéziratokat: Ezek szerint ő felsége Puky Gyulát, Hajdúvármegye és Debreczen város főispánját Décsy Zoltánt Szolnokdombokavármegye főispánját, az utóbbit „tett szolgálatainak elismerése mellett” saját kérelmére fölmentette. Fölmentette a király gróf Lázár Istvánt is brassómegei főispáni állásától, de ugyanezokor kinevezte Marosordavármegye és Marosvásárhely város főispánjának, Bartal Aurélt orsz. képviselőt pedig Pozsonyvármegye és Pozsony város főispánjának.

A jegyzők a miniszterelnöknél.

Budapest, december 13.

Az Országos Központi Jegyző-Egyesület ma délelőtt száztagnal küldöttséggel üdvözölte gróf Tisza István miniszterelnököt mint belügyminisztert, Sándor János és Széll Ignás államtitkárokat. Ugy a kormányelnök, mint az államtitkárok igen szívesen fogadták a deputációt s készségesen ígérték a jegyzői kar jogos érdekeinek istápolását.

A deputáció főtitzenegyor gyülekezéit a miniszterelnöki palota nagy fogadótermében. A tisztelgők sorában voltak Kuncze Imre elnök vezetés mellett Stegedy Albert alelnök, Uszjak Bálint főjegyző, dr. Lipsey Ádám, Moray János, Valtay Gyula, Fülöp Gábor, Oberhoffer Ignác, Komáromy Jenő, Dobos Gábor, Czizmadia László, Horváthovich Mihály, Jamriska Lajos, Kele György, Mihályi Sándor, Bihary Géza, Fodor Jenő, Papp János Faldy Károly, Földváry Otmár, Benkő János, Nagy János, Gálly István, Csics Vince, Ráday Béla Foglár Géza Cserányi Béla, Papp Sándor, Szokol Gyula Kepf József, Terényi Antal, Kepf Jakab, Korösi Nándor, Tomucz László, Papp Gergely, Fodor János, Kendé Gusztáv, Kerekes Sámuel, Hollósi Gyula, Lázár József, Komoróczy Jenő, Bodoky Béla, Poos Mihály, Labó Sándor, Kukorélli Márton, Apor János Berényi József, Baitz György, Kovács Gyula, Teinitsky Antal, Vihelyi Géza, Schmidt Gyula, Beniczky József, Kovács Antal stb.

A terembe lépő miniszterelnököt zajos éljenzés fogadta, azután Kuncze Imre, az Országos Központi Jegyző-Egyesület elnöke üdvözölte a miniszterelnököt és köszönetet mondott neki a kormány programjába felvett szándékáért, hogy a jegyzői kar fizetését emelni kívánja.

A fizetésrendezésen kívül óhajta a jegyzői kar, hogy történetik gondoskodás oyan eszközökről, melyek a jegyzői kar munkásságát elősegíték; továbbá a szolgálati pragmatikát, valamint nyugdíj ügy végleges rendezését, nemkülönben a fegyelmi eljárásnak revizióját. Azonkívül óhajtanak volna, hogy a községek anyagi helyzetén, melyek ugy is túl vannak terhelve adókkal, segítve legyen; hogy az adóretorm legalább ugy rendezessék, hogy a községi jegyzők a gvtületes végrehajts munkájától felmentessék: továbbá, hogy az egyzszerűsítési törvény meghozatala alkalmából az ügyviteli szabályok helyes alapon nyervek megoldást.

Gróf Tisza István miniszterelnök a következőleg válaszolt:

Tisztelt uraim! Fogadják hálás köszönetemet azért, hogy engem ezen meleg üdvözléssel feltek-restek. Legyenek róla meggyőződve, hogy az a jóakarat és — talán hozzáfetéhetem, hogy az a bizalom, amelylyel elem járultak, teljes visszhangra talált bennem. (Eljenzés)

En abban a szűk körben, amelyben eddig működhettem, erős és benső kontaktsban álltam a jegyzői karral. Együtt dolgoztunk a közélet mezején, együtt igyekeztünk a közügyeket szolgálni és minden újabb tapasztalat meggyőzött arról, minő fontos

faktora a magyar közéletnek a jegyzői kar és minő magaslatos feladatát teljesíti az a jegyző, aki igazán hivatásának magaslatán áll. Talán nincs oly állás t. uraim, amelyiknél a közigazgatási szolgálat sokoldalúsága és az a számos szál, amely a közigazgatási szolgálatot a közügygel, a társadalommal és a közérdekkel egybeűzi, jobban kidomborodik, mint a jegyzői állás. Az urakban domborodik ki leginkább a közigazgatási tisztviselőnek az a magaslatos hivatása, hogy az élet minden viszonyai között jobbat, tanácsadója legyen a népnek és hű szolgálja a társadalomnak, az államnak. Az urak végző az állami közigazgatás nevezetes teendőit, vezető, éltető szellemét képezik a községségi önkormányzatnak az ugynevezett magánvetékenységi ügykörben pedig gondozókat, istápolják a nép minden érdekét. E hármas hivatás vár önkre, t. uraim, a közigazgatás szerve reformja után is. Ki kell ennek a reformban is domborodnia. Nézetem szerint a reform alkalma a jegyzői kar állását úgy kell megalkotnunk, hogy az megfelelő felelősséggel hatáskörrel valóban vezetője legyen annak az ügykörnek, amelyet tényleg intéz ma is, de amelyre nézve most sem felelőssége, sem hatásköre kellőleg kidomborította. Addig is, t. uraim, amennyit én tettem meg, megteszem, hogy ez hosszú időbe ne kerüljön, addig is legintenzívebb törekvésem lesz segíteni azokon a bajokon, amelyeknek segíteni szükséges.

T. szónokunk feleltette az egyszerűsítés eljárását, Nekem kötelességem és vágyam gondoskodni arról, hogy az a munka, amelyet e tekintetben megindítottunk, ne szüneteljen. Örömmel tapasztaltam, hogy már is intenzív munkát végez ez irányban a minisztérium. Ebben a munkában magam is egész ügyeszeretettel kívánok résztvenni. (Lelkes éljenzés.)

A másik fontos kérdés a jegyzői kar anyagi helyzetének a javítása. Amint tudják, uraim, mihelyt átvettém a belügyminisztérium vezetését, folyamatosan tettem az ügy előmozdítását és rajtaleszek, hogy ez az ügy oly gyorsan menjen előre, amint csak lehet. (Élénk tetszés.)

A szervek alkotásoknak része az általános reformok nagy munkájába kell bevonniuk.

Csak ezeket mondhattam el; különben ismételtén arra kérem az urakat, legyenek meggyőződve, hogy a legnagyobb rokonszenvvel kísérem figyelmével a jegyzői kar működését; egész életemben megmutattam azt, hogy feletlen méltán lással, tisztelettel viseltem minden jegyző iránt, aki igazán betölti hivatását. Állítsa maga elé minden jegyző a jegyzői hivatás legmagasabb ideálát és törekedjék azt becsületes, kitartó munkássággal megközelíteni: az én elismerésem egy ilyen törekvéssel szemben nem fog elmaradni soha. (Hosszas tetszés és éljenzés)

Percekig tartó éljenzés követte a miniszterelnök beszédét s a tetszésig mindaddig tartott míg a kormányelnök vissza nem vonult a minisztertanács szobába.

A deputáció a miniszterelnök palotából a belügyminisztériumba vonult, hogy Sándor János államtitkár üdvözölje. Ott is Kuncze Imre volt a szónok.

Sándor János a következőkben válaszolt:

Jól esett hallani azt a választ, melyben a belügyminiszter a jegyzők jogos kívánságainak teljesítését kérésre helyezte. Hát ő, mint minden más kérdésben szíve egész melegevel követi a miniszterelnököt és ebben a kérdésben is lehet, még nagyobb erővel, mert eddigi pályáján azt tapasztalta, hogy a jegyzői kar, a jegyzői intézmény nagy megbecsülést érdemel. Biztosítja a jegyzői kart, hogy a miniszterelnök kifejezett programját az ő tisztikara és minisztériuma a legnagyobb készséggel teszi magáévá s annak keresztívületében készséggel és önzetlennél fog dolgozni. Elkerülni óhajtja, hogy egyesek hibáit, mulasztásait — mely oly gyakran fordul elő olyan testületben, melyben sokan vannak — az egész jegyzői kar szenvedjen. A maga részéről mindent el fog követni, hogy a jegyzői karban ne legyenek másoknál kiszorított egyének, pályavételt fiatalaberek, hanem legyenek benne teljes ábránosság, lelkesedéssel dolgozó emberek, kik aztán örmegajakra tudják, hogy bajtsájk fejüket. Ne legyen a jegyzői kar elzárva minden ut a haladásra, hanem legyen e pálya ut a gyakorlati életben való emelkedésre. Ami az egyszerűsítés munkálatait illeti a gyakorlati élet is beigazolta hogy ennek intévének helyes és eddig elért eredményei is számbavehetőek. Ha voltak benne némi tökéletlenségek, azokat ugyan kiküszöböljük, de magát az intézményt előre fogjuk vinni késedelem nélkül. A mostani belügyminiszter folytatja működését az iránt, hogy az egyszerűsítés a közigazgatás minden terén érvényesüljön. A jegyzők hazafias és hasznos munkájára isten áldását kérve, kívánja, hogy családi életükben is boldogok legyenek.

Lelkes éljenzéssel köszöntö meg a deputáció az államtitkár választát. Azután Szűll Ignác államtitkár keresték föl, akit, szintén Kuncze Imre elnök üdvözölt. Szűll Ignác megköszönve az üdvözlést, s beszédében felhozta, hogy a mostani miniszterelnöknek az államtitkár ügyeinek rendezésével kapcsolatban a jegyzői kar dolgai iránt tanúsított érdeklődése mindenesetre az igazságszerető ember gondolkodására mutat, a maga részéről azonban abban a nézetben volt eddig, hogy a kérdés megoldásától messze vagyunk mert az szervezeti intézkedéseket is igényel. Végül Némethy Károly miniszteri tanácsosnál tisztelegte a küldöttség. A tisztelegés után a torda-aranyosmegegyi jegyzők testületileg köszöntötték Sándor János államtitkár, mint a megye volt alispánját. Aztán társaslakomára gyűltek össze a jegyzők a Pannónia külön éttermében.

Kossuth Ferenc beszámolója.

Czepléd, december 13.

Vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta meg Kossuth Ferenc beszédét Czepléden, ahová a párt következő tagjai kísérték el: Barta Ödön, Justh Gyula Szatmári Mór, Krasznay Ferenc, Olay Lajos, Brázay Kálmán, Illyés Bálint, Lukács Gyula, gróf Benyovszky Sándor, Kelemen Béla, Kálosy József, Horváth Gyula, Sebess Dénes, Molnár Ákos, Hegedűs Károly, Chernel Gyula, Pozsgay Miklós országgyűlési képviselők, Pallay Sándor, a függetlenségi párt titkára és Kardhordó Árpád. A pályaudvaron B. Molnár Sámuel, a czeplédi függetlenségi párt elnöke száztagú küldöttség élén üdvözölte a kerület képviselőjét és a vele jött függetlenségi politikusokat. akiket pompás villásgalleggel vendéget meg házánál. Azután a piacra vonultak a képviselők, ahol a városbáz előtt felállított díszes tribün körül a választók ezrei voltak együtt. Kossuthot a nép harsogó éljenriaddal fogadta, amelynek lecsilapultával Gubódy Ferenc, Czepléd város polgármestere a város közönsége nevében üdvözölte Kossuth Ferencet s őt a város közönségének törhetetlen szeretetéről és bizalmáról biztosítva, felkérte beszámoló beszédének megtartására.

Kossuth Ferenc erre a következő beszédet mondotta:

Mint Czepléd képviselője, köszönetet mondok a czeplédek nevében azon számos képviselőnek, akik ma ide kísérték s akik megelégedésükkel azt akarják bizonyítani, hogy ők hűségeen megállanak azon zászló mellett, amelyet a párt bizalma kezembe adott. Ha valamikor, úgy most van szükség arra, hogy egy erős és lelkiismeretes párt védelmezze meg az ország jogait és alkotmányát. Napról-napra szemtanúi vagyunk annak, hogy az állam miniszterelnöke, amelyhez — lájdom — bizonyos kötelekkel láncolva vagyunk, minduntalan alkalmat vesz magának arra, hogy tudatlan és erőszakos kezekkel hozzányuljon a magyar alkotmány magyarázatához. Így tegnap is azon törvényeknek, amelyek uralma alatt élünk, a magyar közzjoggal teljesen ellenkező magyarázatot adott. (Felkiáltások: Abucg! Le vele!) Mi következnek ebből? Először az, hogy a függetlenségi párnak igaz van, amikor azt hirdeti, hogy Magyarország csak akkor lehet békében és csak akkor érvényesítheti jogait, ha teljesen független lesz. Másodszor az, hogy a 67-es törvény kétértelmű törvény, melyet félremagyaráznak Bécsben. Végül következnek, hogy eljött az ideje annak, hogy Magyarország a 67-es törvényt megsemmisítse és u, félremagyarázatlan törvényvel helyettesítse.

Most rátérek beszámolóra. Jól tudják önök, hogy az elnököttem alatt álló párt egy egész évig folytatta ezen kivételes eszközökkel vívott küzdelmét, mint olyan, amely úgy számarányával, mint erejével fogva arra egyedül illelkes. Midőn e küzdelmet megkezdtek, a cél, amely előttünk és az egész ország közönsége előtt lebegett, nem volt más, mint az, hogy visszaverjük a bécsi katonai hatalomnak a magyar ember vére és pénze ellen intézett merész támadását. Ebből a városból is jött fel egy küldöttség a képviselőházhoz és hangoztatta, hogy nem kell az unjoncizám emelés; de ha mégis ekerülhetetlen, az új pénz- és veradó árat legalább a nemzeti követelmények teljesítésében adják meg. E küzdelemben a függetlenségi párt előjárva, oly eredményeket ért el, amelyekhez hasonlólt 35 éves életében sohasem ért el. Az a kormány, amely lehetetlennek mondotta az unjoncizám emelést célzó javaslat visszavonását, megbukott; az a miniszter, aki évezedeken át képviselte a katonai mindenhatóságot az országgyűlésen, báró Fejérváry Géza (Felkiáltások: Abucg!) szintén megbukott s volt benne annyi lojalitás, hogy beismerte, mikor távozott, hogy vereséget szenvedett. A mi győzelmünk kibotott Bécsig is; ugyanis megbukott az osztrák honvédelmi miniszter és beadta lemondását Kossuth. Az is megtörtént, hogy törvény, amelyet az osztrákok megszavaztak azért, hogy magukat az uralkodónál behelyezték és amely felemlt unjoncizámról szólt, megsemmisített Ausztriában, a mivel bebizonyult, hogy nem az történt, amit az osztrákok akarnak, hanem amelyet az egységes magyar nemzet akar. Ez is egy nagy győzelem volt. (Éljenzés.) Ekkor történt meg, hogy a magyar közszellem dicsegetésére lefordulása a küzdelem tárgya a magyar vezényleti és szolgálati nyelv lett. A függetlenségi párt nemcsak ezért küzd, hanem az önálló magyar hadseregért. A magyar nyelv az önálló magyar hadseregnek csak egy kis része. Vívomány lenne. A küzdelem azonban, amelyet folytatunk, parlamentari küzdelem volt. De azt kell tekinteni, hogy a cél, amelyet küzdünk, ezidőszent elérhető-e, mert ha nem, akkor a küzdelemből csak veszélyek származhatnak. Mi az hitük, hogy elérhető az a vívmány, amelyet küzdöttünk. Minden államnak természetesen joga, hogy saját nyelvét sa át pénzén fenntartott hadseregében érvényesíthesse; erről a jogáról magyar a nemzet soha le nem mondott. (Zajos éljenzés.) De az történt, hogy a szabadelvűpárt kimondta, hogy ez idő szerint nem veszi el programjába a magyar nyelvnek a hadseregben való érvényesítését. Tehát a többség akaratának érvényesítése már magában a parlamenten eldőntötte a kérdést az ország java ellen. De tovább is fejlődtek a körülmények. Maga a király egy olyan nyilatkozatban, amelyet eléggé nem lájalmi lehetetlen, kimondta azt, hogy megtagadja a szentesítést minden a mi követeléseink megvalósítását tartalmazó törvényekkel szemben. Tehát a parlamentáris-mus két öntött tényezője: a többség és a korona, tehát a törvényalkotásra hivatott faktorok mondták ki azt, hogy ez idő szerint

a magyar vezényleti és szolgálati nyelv megvalósítása lehetetlen. Ily körülmények között parlamenti küzdelemmel e szent cél többé nem volt elérhető, csakis olyan fogverekkel lehetne ezt már ez idő szerint — mindig hangsúlyozom, hogy ez idő szerint — kivívni, amely fogvereknek alkalmazásához e nemzetnek nincs elég ereje s ha lenne is, nem hiszem, hogy lenne akaratja. Igenis, én hirdetem és hirdetem ma is, hogy a nemzeteknek és különösen a magyar nemzetnek joga van a forradalomra ha másképpen nem bírja jogait és életjöttéit érvényesíteni, de semmiféle párnak e világon legyen az bármilyen nagy és számos nincs joga az országot belevinni egy forradalomba a nélkül, hogy az előbb az országot megkérdezzék, hogy akar-e élet-halál harcot vívni. (Felkiáltások: Akarunk! Meghaltunk a hazáért!)

De ha ez idő szerint valami lehetetlen, ez nem zárja ki azt, hogy az a jövőben lehetővé ne váljék. (Éljenzés.) Hiszen az egész függetlenségi párt programja a jövő előkészítése; nekem szilárd hitem, hogy a jövőben a vezény-nyelvre vonatkozó kérdés is az ország javára sikerrel megoldható lesz. Erőt kell gyűjtönnünk nemcsak a magyar vezényszó kivívására, hanem a magyar függetlenség megteremtésére is. erőt kell gyűjtönnünk a független magyar hadsereg megvalósítására. a független magyar külügy kivívására, a független magyar pénz- és kereskedelemügynek, az önálló vánterületnek megteremtésére, amelyetől függni fog a magyar nép jóléte és boldogsága. (Éljenzés.) Nem szabad azonban e közben átsikamlanunk a 67-es alpra, hanem arra kell törekednünk, hogy e törvény eltörlésével oly törvényt alkossunk, amely magyar nazánk teljes függetlenségét biztosítja. Ime tehát, a mi lilegiaszók hazafias, oszkerű és megmondó volt. Mi belátuk azt, hogy nem folytathatunk tovább kivételes fogverekkel egy olyan küzdelem, amely ezental csak rombolhat s amely mellett nem érhetünk el többet, mint amennyit eddig elértünk. Iven körülmények között el kellett hagynunk a küzdelemmel s küzdelemből kell tovább a régi fogverekkel.

Rámátott az exlex-állapot veszélyeire. Ezek közt, hogy az ország kezd hozzászokni ahhoz az állapothoz, hogy Ausztria és az osztrák kamarilla ilyen módon ránk teheti kezét, hogy hozzászokik a kormány is, hogy hozzászoknak az autonóm hatóságok is, a polgárok is, önkéntes adó beszedve és fizetve. De nagy veszélyül jár az is, hogy a kormány az erőszakos küzdelem erőszakkal felet is olyan előzményeket terem, amelyek lerombolhatják azt az egyetlen védőbástyát, amelynek védelme alatt a magyar országgyűlés meg visszaverheti az idegen hatalom rohamát. Az obstrukció megállítván az állam gépezetét, rendkívüli hatással van a hitelügyre, valamint a vállalkozási kedvre is. Magyarország sem nem elég gazdag, sem nem elég képes arra, hogy egy vég nélküli krízist, megcsinnyes nélkül kiálthason. Mi hazafiak vagyunk első sorban s azért azt mondjuk, hogy az egyének mindennél fel lehet áldozni a hazáért, mindent, csak egyet nem: magát a hazát. (Zajos éljenzés)

Akik a küzdelem folytatják, lehetetlen, hogy be ne lássak, hogy épit érni ez idő szerint nem képesek. Mi reánk azt mondják, hogy mi leszereltünk és békét kötöttünk. Hát ez nem igaz. Mi sem le nem szereltünk, sem békét nem kötöttünk. Az a párt, amely ma ismét olyan fogverekkel akar küzdeni, amely fogverekkel küzdött 35 éven át, nem szerelt le, mert azt a magyar embert, aki azt állította volna, hogy a függetlenségi párt 35 évig állandóan leszerelt állapotban lett volna, egyenesen a bolondok hazába vitték volna. Az tehát, ami 35 évig nem volt leszerelés, nem lesz leszerelés ezental sem. (Zajos éljenzés.) A függetlenségi párt egyszerűen feltételeket szabott, amelyek mellett a kivételes fogverek használatától előállni hajlandó. Tehát mi rendes fogverekhez nyulunk, ami még nem teszi azt, hogy a kivételes fogverek használatáról örökre lemondjunk, erre nem vállalkoztunk s nem is fogunk vállalkozni.

A jón az az hozza magával, hogy a körülmények szerint alkalmazzuk küzdelemlünket, néha kivételes, rendszerint pedig rendes fogverekkel kell küzdelemlünk. De minden küzdelemből vívmányokkal térünk vissza. Most is a nemzet javára nagy kincseket hozunk a küzdelem teréről. Igyekezünk többséggé lenni s akkor elitünk az ok, amely ez idő szerint a mi tö követe ményünk megvalósítását lehetővé tette. De az, hogy a magyar nemzet egy függetlenségi többséget küldjön az országgyűlésre, csak úgy lehetséges, ha mentől több ember kapja meg a választói jogot. (Helyeslés.) Régi alapelve a mi pártunknak, hogy jogot is kell adni annak, aki a hazáért katonaszkodni köteles, hamarabb követeltük mi az általános választói jogot, mint amikor a szocialista párt létre jött. Most nem kapjuk meg az általános választói jogot, de megállapítottuk a választói jog kiterjesztését. Ez nagy vívmány. (Éljenzés.) Le jog szilárdítani a cenzus, vagyis már sokkal kevesebb adó jog szavazati jogot adni, a választókörleleket pedig arányosítati lagnak. A kormány ígérteit bírjuk ugyanis azíránt, hogy a megvéló aránytalanságok megszüntetése végett, ura fogják beosztani a választókörleleteket. Igéretet kapunk a kormánytól arra is, hogy a szegény népre igen hasznos törvényjavaslatok lagnak beteljesztetmi: így a szegény ember mezéltéséhez feltöltendő szükséges jövedelem adómentességéről, továbbá a okozatos jövedelm adó behozataláról stb. (Zajos éljenzés.) Merész és megmondolatlan tehát az az állítás, mely szerint a küzdelemlnek semmi eredménye sincs. Mi gondoskodunk a baza népének sorsáról is. Egyik vívmány a magyar katonai tiszt nevelés is. Ha magyárok lesznek a katonaság vezetői, egy csapatással lesz megoldható javunkra a nyelvkérdés is.

A függetlenségi párt tehát hűségeen, lelkiismeretesen sárkardóit. Mi nem leledztünk meg a szegény népről sem: a póttartalekosokról is el akartuk hártani a bekövetkezendő teberi, azonban, úgy látszik, e törekvéslünk sikertelen lesz; akik okozták, am számolt.

janak lelkiismeretükkel és asokkal, akiket ilyen bajba visznek. Végezetül csak egyet mondom önöknek: soká éltünk hontalanságban annak a nagymesternek az oldala mellett, akit mindnyájan édesatyáinknak nevezünk; ott tanultam meg miként kell a hazát önzetlenség szeretői és szolgálói. Nem végeznek hazafias cselekedetet azok, akik a Kossuth nevet mindenféle rágalommal elhomályosítani igyekeznek (Eljenzés.) mert ez a név az ország kincse, nagy erősséget képvisel, amely még össze tudja hozni a magyar népet szeretetben, bizalomban és lelkesedésben. (Eljenzés.) En saját lelkiismeretem után járok, másnak a hazafiságában nem kétkedem, de tagadom, hogy valakinek joga lenne az enyémbe kétéltetni (Eljenzés.) Egyébiránt az önk szeretete tanubizonyosság előttem arról, hogy a magyar nép meg tud még engem érteni; szomorú volna, ha a Kossuth név örököse és a magyar nép közé egy árkot ásnának, mert akkor ebbe az árokba temetkeznek bele a magyar függetlenség jövője, mi pedig azt, hogy a magyar függetlenségnek sirját ássák, nem fogjuk megadni soha! soha!

Szünni nem akaró eljenzés követte Kossuth beszédét, melynek csilapulival Jusch Gyulát a függetlenségi párt egyik kitűnő vezérének kívánta a nép halani.

Jusch Gyula, engedve a kérésnek, általános helyesléssel fogadott rövid beszédet mondott. Tiltakozik mindenekelőtt azon törekvés ellen, amely a Kossuth-kultusz kirtására irányul. Szerinte ez sohasem fog sikerülni, mert aki erre törekszik, az a nép szívéből Magyarország függetlensége és a demokratikus eszmék iránti lelkesedést, az igazi testvéri szeretetet akarja kiirtani, ami pedig sohasem sikerülhet. Majd kifejté, hogy a népek törekvéseinek általános lefegyverzésre kell irányulni. Ez természetesen márohnapra el nem érhető; azért addig is oda kell törekedni, hogy ha már egyszer katonát adunk, ne adjunk többet annál, mint amennyi hazánk megvédésére okvetlenül szükséges és arra, hogy ez a hadsereg olyan legyen, amely a törésre kerül a dolog, nem ellenünk, hanem mellettünk foglal állást. (Eljenzés.) Azt mondják, ha szükséges, menjen fegyverre. Hógyné! Ha szükség lesz rá, meg is kell tenni, de az ilyet elő kell készíteni, mert a legnagyobb könnyelműség volna ha bárki is megszárszra vinne a népet. Ugyan ki fogja mondani, hogy kaszával manicheerekkel és ubacsisokkal csak egy óráig is szembe lehet állani? Ma egy ilyen nemzeti felkelést úgy kell előkészíteni, hogy a siker reményével lehessen a küzdelmet felvenni, ne pedig csak arra szolgáljon, hogy e pillanatnyi lelkesedés folytán leverjék a magyar népet és azzal örökös rabszjára lüszessék Magyarországot. Legnagyobb bajunk, hogy nincs nekünk többségünk. Oda kell tehát a kisebbségnek törekednie, hogy megszerezze magának a többséget. Igen ám, de a mostani választási rendszer mellett a kisebbséget többséget nem szerethet. Oda kell tehát törekedni, hogy egyfelől a kerületek úgy oszlassanak be, hogy a magyar faj főlényo biztosítva legyen minden körülmények között, másodsor pedig, hogy behozzuk az általános választási jogot és a titkos és közsegenkint szavazást. (Zajos eljenzés.) Ezt behozván, reményeségünk lehet arra, hogy megszerezük a többséget. E nélkül nincs igazi népképviselői rendszer. A mostani küzdelem legnagyobb vívmánya, hogy ezen a téren valami történni fog. (Eljenzés.) Ez ugyancsak egy lépés, de nekünk, ha másképp nem lehet, lépésről-lépésre kell haladnunk a cél felé. Meg kell akadályoznunk minden visszaesést és következetesen haladnunk kell a cél felé: Magyarország függetlensége, a szabadság, egyenlőség és testvériség igények megvalósítása felé. Szokásba jött utóbbi időben mindenkit hazafialónak nevezni, aki másoktól előlrő utakon keresi hazája boldogságát. Elég nekünk az ellenségségünk. Ne agyarkodjék a magyar a magyarra. Meg vagyok róla győ ödve, hogy ha a magyarság nem ovakodik, hanem egyöntetűen halad célja felé, ez országban a poklok kapui sem iognak diadalmaszkodni. (Zajos eljenzés.) Kéri a népet, ne hagyja el soha Kossuth zászlóját.

Krasnay Ferenc azzal kezd beszédét, hogy lehetetlen, hogy Czegléd népe amely Kossuth Lajosnak szobrot emelt meg ne érte Kossuth Ferencet mikor ez atya nagy művének befejezésén munkálkodik. (Eljenzés.) Kossuth Lajos is az alkotás és nem a rombolás férfja volt. Velük szemben is azok, akiket a napi munkában sohasem láttak, amikor küzdeni kellett, most előállanak és adják a nagy hazafit és magukat ő felettük álló nagy nemzeti hőstüknek igyekeznek feltüntetni. Czegléd népének józan ítélőere bizza, hogy a két csoportba tartozók közül kit tartson hazafinak.

Sebess Dénes: Addig amíg vannak az országban és pedig többségben olyan polgárok akik ezidő szerint kihivetetlenek tartják, amit a függetlenségi párt legszembetűnőbb követel. nincs joga a kisebbségnek erőszakos eszközököz folyamodni. Forradalmat most nem lehet csinálni. Kéri a választókat, hogy viseltesseken továbbra is rendíthetlen bizalommal mindnyájuk vezére iránt. (Zajos eljenzés.)

Rendkívül tetszett Pap Eleknek, a függetlenségi eszmék régi harcosának beszéde. Barni is következék ez is ezután, ő erősen bizik a nemzet jövőjében. A lefolyt küzdelemben mindig egy zászló alatt harcolt pártelnökével Kossuth Ferencel, aki a magyar nemzet atyjának, Kossuth Lajosnak sirjától emelte fel és tartja fenn a lobogót. Kéri a választókat, maradjanak ehhez hívek. (Zajos eljenzés.)

Barta Ödön: Rákóczi népet képviseli, nem Rákóczi szabad népet, hanem Rákóczi egykori jobbágy-népet, akiket maga Rákóczi az én kedves népemnek nevezett. Azokat a rusnyákoknak nevezett rutbénájuk magyarokat akik nyelvtörő ugyan nem magyarok de magyarok szívből és érzésből és példát nyújthatnak azon privilégiumos hazafialtan magyaroknak, akik osztrák munkát végeznek most velünk szemben.

Ők nem igyekeznek azon, hogy viszályt hintsenek a függetlenségi táborba, mert érzik, hogy az volt a legárkosabb osztrák politika mindig, amelyet most részben a függetlenségi zászló alatt követnek, s amely abban kulminál, hogy előbb megosztani, aztán koldussá tenni kell a magyart, hogy le lehessen igazni; Czegléd népe valóban nem érdemi meg, hogy róla bárki is feltételezze, hogy egy is van közöttük, aki elhagyja, hogy Kossuth Lajos fiát, Kossuth Ferencet és azokat, akik őt követik, más vezet, mint az igaz hazafiság. (Zajos eljenzés.)

Benedek János mondott ezután nagy tetszéssel fogadott beszédét. A lefolyt parlamenti küzdelem utó-játékának tartja a Czeglédben tartott beszámolót. A lefolyt küzdelem két momentumra ragadta meg figyelmét. Az egyik az volt, amikor gróf Apponyi Albert pontozatokba foglalta a nemzet kivánságait, ez emlékezteti őt azon történelmi mozzanatra, amikor 1848. március 15-én szintén 12 pontba foglalták és proklamálták a nemzet jogos kívánságait. Amde akkor nem zárták azt pecsétes borítékba, amint Apponyi tette, hanem a nemzeti közvélemény szavaként nyilatkoztak oda. A küzdelem másik mozzanata a szabadelvű párt katonai programjának az ugynevezett kigondoló bizottság által való megalkotása. Mindkét mozzanatra tetszéssel fogadott megjegyzéseket tett.

B. Molnár Sámuel pártelnök mondott végül köszönetet Kossuth Ferencnek a beszámoló beszéd megtartásáért és ismételtlen is valamennyiük bizalmáról és ragaszkodásáról biztosította.

Délután egy órakor 500 teritékes banket volt, amelyen a függetlenségi képviselők valamennyien részt vettek. A képviselők egy része az esti gyorsvonattal visszatért Budapestre.

KÜLFÖLD

Gróf Bülow a munkásokhoz. Berlinből táviratozzák: Gróf Bülow birodalmi kancellár ma délelőtt a majna-rankiurti német munkáskongresszus küldöttségét fogadta, amelynek az volt a megbízása, hogy a munkásbiztosítás és munkásvédelem ügyének terén eddig elért eredmények elismerése mellett határozott kéréseket terjesszen elő abba az irányban hogy a szakegyesületek szövetezési és igazságszolgáltatási joga tovább fejlesztessék és hogy paritásos munkáskamarák állítsanak fel. A birodalmi kancellár köszönetet mondott a bizottságnak, hogy a császárhoz fordult, mert a német munkások tartós haladása csak törvényes uton a monarchia védelme alatt és az összes állampolgárok szolidaritásának épségben tartásával lehetséges.

A birodalom feje, ugymond, az ellenáramlatok által meg nem ingatva ragaszkodik ahhoz, hogy Németország jövője tekintetében az ő legontosabb feladataihoz tartozik, hogy a német munkások jóétét előmozdítsa és hogy előrehaladásukat a munkások érdekeinek a közjó érdekében szemben megkívánt alárendelése mellett császári igazságszervelet támogatssa. A német császárság maradandó dicsőségé, hogy a világ összes hatalmai közül elsőnek és saját iniciatívaából tette meg a munkások védelmére szükséges törvényes intézkedéseket s az intézmények egész sorát hozta létre, amelyet más kulturálmok még ma sem valósítottak meg. Ha a dolgos németek valaki oly viszonyok elérését kívánják, amely őt a világ legjobb helyzetében lévő munkásává teszi — úgy ez a császár. Ami a küldöttség határozati javaslatának hivatalos elintézését illeti, úgy természetes, hogy a törvényhozás jövő munkája tekintetében kötelező ígéretet nem tehet. De azt kijelentheti hogy a küldöttség által jelezett törekvéseket méltányolja és el tudja fogni azok jelentőségét és gondoskodni fog arról, hogy a határozati javaslat tárgyilagosan megvizsgáltassék. A szövetséges kormányok teljes tudatában vannak a munkásokkal szemben fennálló erkölcsi kötelességeiknek és el vannak határozva, hogy azokat lelkiismeretesen tovább is teljesítsék.

HIREK

Budapest, december 13.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 15-iké új előzetes nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Kinevezés Dr. Prusinszky János VIII. kerületi állami főgimnáziumi tanárt a kultuszminiszter a budapesti tanárképzőintézet gyakorlatiskolájához a VIII. díjostály első fokozatába rendes tanárrá nevezte ki.

— Kossuth-szobor Kolozsvárott. Kolozsvárott tegnap a város legelőkelőbb polgárai Kossuthány Ignác egyetemi tanár előnkölte alatt értekezletet tartottak, melyben egyhangulag kimondták, hogy Kolozsvárott Kossuth Lajosnak szobrot emelnek. Az értekezletből szárszagu bizottságot küldtek ki, mely március 15-én kezd meg akcióját a kegyeletes és hazafias eszme megvalósítása érdekében.

— A Petőfi-Társaság. A Tudományos Akadémia heti ülésterme ma szűnik bizonyítani annak a Petőfi-Társaságnak beolgasására, amely megjelent a Petőfi-Társaság felolvasó ülésének meghallgatására. Hercegy Ferenc ügyvivő alelnök megnyitván az ülést, szép szavakban üdvözölte a társaság jelenlévő tagját, a hatvanéves Kiss Józsefet, akinek születésnapja alkalmából a társaság szerencsekívánatait fejezi ki. Ezután felolvasta az elnök Berzeviczy Albert válassz- és közoktatásügyi miniszter levelét, amelyben tudatja a Petőfi-Társasággal hivatalbárlépesét és kéri a társaság jóakaratu támogatását. Az eljenzéssel fogadott bejelentések után Hatala Péter lépett a felolvasó-asztalhoz felolvasva *Az utolsó Zrínyi* című történeti rajzát. Utána Zempléni Árpád néhány költeményt olvasott fel, tapsok között, végül Jakab Ödön *Odüsszei sivatagban* cím alatt olvasott fel rendkívüli megható, poetikus elbeszélést. A felolvasások után zárt ülés volt, amelyen elhatározta a társaság, hogy az idei tagválasztó gyűlés december hó 28-án, a nagygyűlés pedig jövő évi január 6-án lesz. Ennek részletes tárgysorozatót a társaság csak december 28-iki zárt ülésen fogja megállapítani.

— Spencer Herbert halála. Spencer Herbert halála alkalmából a Magyar Filozófiai Társaság és Magyar Lekegyesület részvétlávratot küldött Londonba. A londoni lornajornak címzett táviratok így szólnak:

A Magyar Filozófiai Társaság mélyen vesz részt Nagy-Britannia s az egész művelt világ grysában Spencer Herbertnek, korunk vezető bölcsészének és szociológusának halálán, akinek monumentális művei nevének halhatatlanságot a kulturának haladást s az emberi elmének dicsőségét biztosítanak. Emmer Kornél; elnök.

A Magyar Békkegyesület mély tisztelettel hajlik meg Spencer Herbert koporsója előtt és hódol a nagy böcsnek és jósnak akinek óriási életműve a legnataimasabb szokat a militarizmus ellen s az emberiség békés összműködése mellett. Dr. Emmer Kornél, elnök.

— Magyar név. Dr. Reich Aládar országgyűlési képviselő Hajkora változtatja családi nevét és kérvényét eziránt már be is adta a belügyminisztériumban.

— Felolvasások Vácotól Vácra. Irják lapunknak: A váci liceumi felolvasó-társaság, mely a keresztény közselem erősítése mellett a tudomány népszerűsítését s a szépirodalmi zies fejlesztését tűzte ki célul, véglegesen megalapította az idei felolvasások sorrendjét. Az eső felolvasó-est e hó 15-én lesz, melyen Dr. Csász Irre Deák Ferenc emlékeztet jogja dicsőitén, azután Friedrich Sándor, a Váci Közalny szerkesztője szaválja el sa át szerzeményű cédát, s rövid értekezést olvas fel. A második felolvasó-estét január 5-én tarták, mely alkalommal Prohaszka Ottokár, az ismert nevű egyházi szónok is szerepelt leg, Margólis Ede egyetemi tanár pedig a tavalyihoz hasonló konferencia-beszédet tart.

— Erzsébet-Népakadémia. Tudományunk, irodalmunk kitűnőségeinek és a tanulni vágyó munkások seregének találkozó helye volt ma az Akadémia-utca 32. sz. báznak egy tágas helvisége, ahol délelőtti tizenegy órakor lelkes ünnepek keretében nyitották meg az Erzsébet-Népakadémiát. Ennek az akadémiának tudvalevőleg az a célja, hogy a magyar nép szellemi és erkölcsi nevelését szolgáló intézmények és a művelődést keresők számára közös otthont állítson és egyáltalán a népmívelést előmozdítsa. E céljának elérésére sorozatos előadásokat rendez s könyvtárat rendelkezésére bocsátja a tanulni vágyó munkásembereknek.

A megnyitó ünnepen jelen voltak: a kultuszminiszter képviselőiben Molnár Viktor államtitkár, továbbá Rákosi Jenő és Beöthy Zsolt főrendiházi tagok, dr. Schmidt József és Joannovics György nyug. államtitkár, Heurich Gusztáv miniszteri tanácsos, Ilosvay Lajos udvari tanácsos, Bárczy István fővárosi tanácsos, dr. Kovács Gyula kir. tanácsos, Erdődy Béla tankerületi főgazdátó, dr. Fáy Sándor, a Szabad Lyceum igazgatója, dr. Beke Manó, Rados Gusztáv sibi. egyetemi tanárok. A padsorokat mintegy 500 munkás foglalta el. Dr. Wekerle Sándor, a Szabad Lyceum elnöke távirattal mentette ki magát, áldást kívánva az akadémia működéséhez.

Az ünnepet a Himnusz vezette be, amelyet a Törökös da oskór adott elő.

Ezután Hegedűs István elnök mondott magas szárnyalású, lelkes megnyitó beszédét. Hosszasabban kifejté, hogy ebben a kicsiny tűzbelyben miféle szellemet akarnak művelni. Nem az érdekarokot folytatni jönek ide, hanem pihenni. Versza akarják adni a munkásember lelkené azt a részét amelyet nehéz munkájában elveszt. Buzsdéke végén köszönetet mond mindazoknak, akik az intézmény létrejövételét előmozdították s Isten áldását kéri a szellemi harc küzdelmeire.

A lelkes eljenzéssel fogadott beszéd után Joannovics György köszöntötte az új intézményt s a Szabad Lyceum gyámoltását és pártogását igéri.

Azután Rákosi Jenő szólalt fel. Sok munkásember idejött ugymond ma erre az ünnepre, de mi ez ama sok százerekhez képest, akik kün szaladgálnak most az után? Holnap azonban mindezek értesülni fognak az újságból arról, amit itt lefolyt. De bár nagyon szeretem a mesterségemet, nem vaitik el annyira, hogy hibát ne tudjam. Ezek egyike az, hogy az újságok az óriási nemzetközi forgalommal fogva nyersen, feloldoztatani kénytelenek hirdetni az egész világ buját-baját. Eppen ezért tele vannak

nemzetközi irányzattal. Ennek a hatásnak az egész közönség alá van vetve. Önök is. De önként oly bol dogok, hogy megnyílik előttük a népakadémia ka puja, ahova magyar tudósok elhúzzák saját magyar szemléssel áthatott tudományukat. Melegen küszöni az Erzsébet-Népakadémiát.

Lelkes élénzés követte Rákosi szavait, mire a daloskór énekel egy szép hazafias dalt.

Az ünnep programja ezzel véget ért, s nyom ban utána *Beóthy Zoltán* előadást tartott *Arany János Toldijáról*. A gyönyörű előadást mély csöndben és nagy figyelemmel hallgatta a közönség s végül lel kes tapsban adott tetszésének kifejezést.

Déliután 6 órakor dr. Kovács László tartott elő adást a kuruc időkről.

— **Az orvosok vándorgyűlése.** A magyar or vosok és természetvizsgálók vándorgyűléseinek ál landó központi választmánya felvőle hó 7-én dr. *Chayser Kornél* miniszteri tanácsos előlétele alatt ülést tar tott, amelyen a kolozsvári vándorgyűlés felolvasásról *Prochnow* titkár tett jelentést míg a pénztár állásáról *Kaiser* pénztáros számolt be. A kolozsvári vándor gyűlés helyi bizottsága 200 koronát adott pályadij ul, amely adományt a központi választmány köszönettel fogadott. elhatározván, hogy a díjat a következő vándor gyűlésen (Szegeden) egy természettudományi munka jutalmazására fordítja. Egyuttal a következő pályá kerést tűzik ki: A nép tájékozása Magyarorszá gon, tekintettel a halandóságra, különösen a tberku lózisban való halandóságra. Jutalma a pályadíj alaphól 1600 korona. A pályázat nyílt, három hó alatt tervezet nyújtandó be a központi választmány elnökének, (*Chayser Kornél* min. tanácsos, belügyminiszter.)

— **Magyar nők a kulturáért.** A *Magyar Nők Közművelődési Köre* ma délelőtt 11 órakor tartotta ala kuló közgyűlést az Othon kör dísztermében. A kör célja minden téren támogatni a nők önállóságra való törekvését s e cél megvalósításában elsősorban társadalmi, irodalmi és művészeti tényező kíván lenni, hogy mint ilyen; Magyarország művelt asszonyait, leányait állandó társadalmi érinkezésbe hozza egy mással. Az alakuló közgyűlésen nagyszámban megie lent hölgyek sorában ott volt báró Dániel Ernőné, Farkas Gyuláné, dr. Glük Lipótné, dr. Koszka An tainé, Barkóczy Jolán és Etel, Gombósné Galamb Margit, rónaszéki Trux Hugóné, Haracek Lászlóné, Bruch Hermina, Sárosi Bella, dr. Rác Hanna, Taboriné Tutsek Anna, Somló Margit, Szacsay Imréné, Máthé Etelka, Stein Margit, Fried Margit (Ego), gróf Festetich Adorné Lázár Benóné, özvegy Bolyay Kálmáné, L. Gerő Rózi, dr. Fried Samuáné. dr. Goldzieher Vilmosné, Szende Dárday Olga, Frivaldszky Sándorné, dr. Steinberger Sarolta, Hertzka Elza, id Lovassy Ferencné, Vadnay Margit, Román Aurélné, Orth Ambrusné, dr. György Iona, Lux Terka, Berényi Lászlóné, dr. Markbreiter Irén, Gyenes Emilia, új, dr. Nagy Gyuláné, özvegy dr. Hollós Mártóné stb.

A közgyűlést öv. *Zempléni P.* Gyuláné nyitotta meg, üdvözölve a megjelenteket s röviden szólva a kör célját. A közgyűlés jegyzőki tisztének ellátására *Fried Margitot* (Ego), a jegyzőkönyv íteletésére pedig *Gombósné Galamb Margitot* kérte fel. *Ezúján Tutsekné Beóthy Lilly* fejtegette ki a megalakult kör programját, majd *Fried Margit* (Ego) ismertette az új kör alapszabálytervezetét, amelyet a közgyűlés egyhangulag el fogadott s elhatározta, hogy azt fel terjeszti megerősítés végett a belügyminisztériumhoz. Ezután a választásokra került a sor. Megválasztották elnökül: *Dániel Ernőné báróné és Gyarmatly Zsuzsáné*; tiszteletbeli elnökökül gróf *Apponyi Albertné*, *Beóthy Zoltáné*, *Rákosi Jenőné*, *Szék Kálmáné*, *Telki Sándorné grófné* (Szikra). *Alelnökök*ül: *Fröhliche Mária*, *Gombósné Galamb Margit*, új, *Lányai Sándorné*, *Tormay Cecil*. *Dísztagok*ul: *Beniczkyne-Bajza Lenke*, *Csikó Kálmáné*, *Emich Gusztávné*, *Gineverné-György Iona*, *Haracek Lászlóné*, *Hernádi Mórné*, *Hertzka Elza*, *Jellinek Artúr*, *Lázár-Kasztner Janka*, *dr. Mandello Gyuláné Rudnai Józsefné*, *dr. Schwarz Gusztávné*, gróf *Vigyázó Sándorné*, *Zipernovszky Károlyné*. A tisztikar tagjai lettek: *Ügyvezető* öv. *Zempléni P. Gyuláné*, titkár *Tutsekné Beóthy Lilly*, jegyző dr. *Makszányi Dezső*, pénztáros dr. *Farkas Gyuláné*, orvosok dr. *Rác Hanna* és dr. *Steinberger Sarolta* könyvtáros *Barkóczy Jolán*. — A választmány megalakulása és a választás eredményének kihirdetése után küldöttség ment báró *Dániel Ernőné*ért, aki megérkezvén, *Zempléni P. Gyuláné* üdvözölte szép szavakkal. Báró *Dániel Ernő* tetszéstelőkő választásban megígérte, hogy teljes erővel og közreműködni a kör fejlesztésében s működéséhez a tagok támogatását kérte.

— **A Lipótvárosi Kaszinó pályadíja.** A Lipótvárosi Kaszinó tudvalevőleg művészeti pályadíjat alapított, melyet évenként a Műcsarnok téli kiállításán látható egyik legjobb műalkotásnak ítélek oda. A jury ma döntött, és mint értesítünk, egyhangulag *Thorma János Újonok* című nagyszabású genréjének ítélte oda a 200 koronás pályadíjat. A fiatal művész az *Aradi vértanúk* sikere óta most arat ismét jelentősebb sikert.

— **A Budapesti Egyetemi Gyorsíró-Egyesület** ma délelőtt rendkívül látogatott, érdekes felolvasó gyűlést tartott. *Balint Antal* és *Goitein Sándor* felolvasásait az újabb vitairási iránykörök magas színvonalu, élénk vita követte, melyben *Vikár Béla* is részt vett. Végül különösen a szép számú hölgyközönség köré ben kellett derűtséget *Réti Hugó* humoros monológja.

A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel *Balogh Jenő* egyetemi tanár, *Gopcsa László* miniszteri osztályta nácsos. *Vikár Béla*, dr. *Fabro Henrik* és *Forrái Somát* tiszteletbeli tagnak választotta. Az egyesület február hóban táncoséltét fog tartani.

— **Templomszentelés.** *Makón* ma szentelték föl ünnepiesen az ágostai evangélikusok szép új templo mát. *Sárkány Sámuel* kerületi evangélikus püspököt is ünnepiesen fogadták és *Farkas József* polgármester üdvözölte. Harangzúgás közl hosszú kocsisorban vo nultak be a városba, ahol *André László* pénzügyi igazgató vendége volt. Vele jöttek *Petrovits Soma* főesperes és *Thomay József* lelkész. Azután a püspök tiszteletét tette a főispánnál. A főispán délután reggel 9 órakor kezdődött. Az ünnepi imát a püspök, az ünnepi beszédet *Draskóczy* makói lelkész mondta. Döbben banket volt, amelyen az első felköszöntő a püspök ö felségére mondotta. A püspököt *Meskó Sándor* főispán éltette. Este még szűkebbkörű vacsora volt *André* pénzügyigazgatónál amelyen a főispán is jelen volt. A püspök holnap utazik el.

— **A zsidó árvák ünnepe.** A pesti izraelita hit köztség fiu-árvataza ma tartotta ünnepélyét. Ott volt a Városgárdai-iasorban épült intézetben: *Köhner Zsigmond*, a hitközség elnöke, *Boschán Jakab*, a Szent egyelet elnöke, vásárhelyi *Wodaner Artur* és *Adler Gyula* bizottsági tagok, a személnárius tanárai, az orvosi és ügyvédi kar előkelőségei. Az ünnepély istentisztelet előzte meg, azután színdarab átáakított éterembe ment a közönség. Ott *Handel* diadalléneke után *Smatana Dezső* prólogját szavalta *Follák Tivadar*. Ezt követte *Perő Attila* *Zsidó harcok* című drámájette Rákóczi Ferenc idejéből és az apoteózis után kuruc kesergőket énekel az intőzeli dalárda. Majd dr. *Deutsch Ernő*, az intézet orvosa szellemes beszédben emléke zett meg azokról, kiknek érdeme, hogy ily fényes ünneppelt rendezettek. A terítet asztaloknál *Deutsch Jakab* cinök legbüggőbb elnöktársára öv. *Stein Ka talinra* és *Köhner Béla*, *Lachucky Emma* bizottsági tagokra, *Csajági Béla* és *Herczka János* igazgatókora és a tanítókra emelte poharát.

— **Szétgrasztolt hazárdbank.** A rendőrség a napokban arról értesült, hogy a Hajós-utca 17. számú ház egyik magánlakásában notórius sipisák vezetése mellett nap nap után társaságok jönnek össze s nasi vasit, makkát és faracét játszanak. A banda feje *Engländer Jakab* ismert sipista volt, aki *Drót József* ügy nökkel, *Klein Hermann*, *Neumann Sámuel* ügynökkel és *Kohn Vilmos* épésszel szövetezve az éjszakai kávéházakból éjjeli tájban szedték össze a hazárd játé kútna vágakozó ádozatokat és szállították a Hajós-utca 17. számú kártyabarlangba. Az éjszaka a detektívek meglepték a játékosokat. A szoba zsu foival volt s 20 embert állítottak elő a kártyabarlangból. Valamennyi könyve és kiskereskedő volt. A rendőrség a játékosokat igazolás után szabadon eresztette, de ellenük bünténytelő feljelentést tett az ügyész ségen.

— **Halálozás.** Talpasi Kabdebo Gyula kir. járásbíró és főbírbírók és hó 12-én 57. évében elhunyt. Ma délután szentelték be holttestét a kerépesi ut melletti temető halottasházában a bírói karnak nagy részvétele mellett. Onnan Talpasa szállították és az ottani temetőben levő családi sírboltban hétón délután 1 órakor teszik örök nyugalomra. A boldogulata özvegyén és négy fián kívül tekintélyes és nagyszámu rokonság gyászolja.

Wülfelm Vilmosné, született *Hoffmann Fanny* pénteken 56 éves korában meghalt Lengyel útban.

— **Kivándorlók Fiuménél** A belügyminisztérium rendelete, amely kivándorlók állítására egyelőre ki zárolt a Fiuménél kiinduló hajóutasárságak és ezek meghatalmazottainak adott engedélyt, máris játékony hatással a kivándorlói ügynökök ügyeinek megakadályozására. A rendelet az 1881. évi XXXVIII. t. c. intézkedéssel áll kapcsolatban, amely szigorú fogháztüntetessel és jelentékeny pénzbírsággal sújta a zugnyitókóket, akik tevékenységükkel a törvény rendelkezései ellen vétének. A belügyminiszter rendo letének célja, hogy mindaddig, míg más hajóutasárság erre engedélyt nem kap, valamennyi kivándorló Fiume felé irányítassék, a honnét azok most már a kormány ellenőrzése és oltalma alatt olcsóbban, em berhez méltóan, és ami a legfontosabb, minden ki zsarolástól menten jutnak Amerikába. Másnak tehát, mint a rendelkezés leiszorolt engedéllyel bró meghatalmazottaknak hajógyeeket eladni vagy azokat közvetíteni tilos.

— **Helyreigazítás.** A kereskedelmi iskolák egyesü letének felolvasó esteje tévesen, sajtóhiba folytán került vasárnapi számunk ujdonságai közé. Ezt az estét ugyanis a *Kereskedelmi Utazók Egyesülete* rendezte s annak új klubhelyiségében tartott szombaton este szabad előadást *Braun Sándor*, a *Budapesti Napló* szerkesztője.

— **A fumei gyorsvonat katasztrófiája.** A hideg kut-gyönki vasuti szerencsétlenségre vonatkozólag az államvasutak igazgatósága a következő közleményt adta ki:

A Budapest keleti pályaudvarról reggel 8 órakor Fiume felé induló 1002. számú gyorsvonat a hó 12-én Hídegkut-Gyönk állomáson hibás váltóállítás követke ztében nekiment az 1061. számú tehervonatnak. Az utasok közül senki sem sérült meg. Ellenben az étkező koszr szemeztetés közül egy súlyosabban, három pedig könnyebb sérülést szenvedett. A vasuti alkalmazottak közül a tehervonat mozdonyfűtője me halt, a gyors vonat vonatvezetője súlyosan, az e vonattal szolgálta ban utazott egy távirati felvigyázó pedig kisebb mérv-

ben megsérült. Mindkét vonat mozdonya és kalauz koscsja, továbbá a buffetkocsi és három terhekocsi jelentékenyen megrongosítottak. A Jorga on akadályozva nincs. Szigorú vizsgálat olyamabban van. Budapest, 1903. évi december hó 12-ikén. *Az igazgatóság.*

— **Vasuti katasztrófiák.** *Madridó* táviratozók, hogy *Kordova* (Andaluzia) mellett kikísíolt egy vonat, minek következtében 14 ember meghalt és számosan megsérültek. A kikísíást földcsuszamlás okozta. — *Helsingfors* ből is vasuti szerencsétlenség híret jelentik. — *Frederikstern* nál ma délután két személyvonat össze ütközött. Négy ember súlyosan, hat könnyen meg sérült.

— **Borbélyverseny.** A budapesti fodrászsegédek önképzőköre, Ge leréi Mór kir. tanácsos védnöksége alatt január hóban országos beretvölő, hajvágó és haj szűtő versenyt rendez. Naünk Magyarországon ez egye szen új dolog. E versenyben akarák a magyarországi boróéyok bebizonyítani, hogy Magyarország borbélyi ipara méltán vetélkedik a külfölddel. A rendezőyele, élükön *Paulik György* díszelőkkel és *Pauli Gyula* el nörökkel nagyban látározik, hogy ez ipari verseny felülmulja a külföldi hasonló versenyeit.

— **A szentivánaspi munkaszünet.** *Miskolc* ról táviratozók: *Borsodmegye* ma tartott közgazdasági bi zottsági ülésén egy konkrét eset kapasan kimondot ták, hogy Szent István napján a mezei munkákat, csepelést és gép ést is folytatni szabad, mert a tör vény csak az ipari munkát tiltja. Az aispán ilyen értelmű utasítást küld az öszes községeknek. A vitában résztvettek *Zelenka Pál* ág. ev. püspök, *Tarnay aispán*, *Lévay József*, *Bázejoszky* apátlelkános, *Barczay* és *Bizonny Akos* orsz. képviselők.

— **Rendőri hírek.** *Rikker Gizella* 24 éves him zőző a Tömő-utca 8. számú lakásán marógnót ívott. — *Kiss János*né született *Böszörményi Boróka* cseléd Népszínház-utca 23 számú lakásán jellekőddatái meg mergette magát, a Rókus-körházba ugkították. — *Pász tor* Ari 20 éves eszéletéán ma délelőtt eddig ismeretlen okból lögkőgőddat ívott Páva-utca 10. számú lakásán. Súlyosan összegett belsővel szállították a Rókus kórná ba. — *Seder Józse* 45 éves napzsmotk ismeretlen tettesek az é szaka megtámadták a Köz vágóúdn elölt és öszszesúrkatták, a Rókusban apoják.

(x) Sportjáték-ujdonságok Kertész Tódornál.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Novel i Budapest.** *Ermete Novelli*, a nagy bíró olasz drámai színész társulatával vasárnap este érekezt meg Budapestre s már holnap, hétfőn a *Ven lezei kalmárban* lép fel legbámulatosabb szerepében, *Snylockban*. Négyizben játszik s ezutal egy új darabban is bemutatkozik utolsó vendég szereplése napján, csütörtökön. A dráma *Tanajó* spanyol író műve s *Novelli* fordításában *Un drama nuovo* a címe.

** **Jóteköny hangverseny.** Nagyszabású jóté konyclú hangversenyt rendez január 2-án a *Vigadó* nagytérnében a kereskedelmi alkalmazottak szakegye lete állásnélküli tagjai javára. A program csupa ér dekésséget ígér. *Csizmádia* Sándor prólogust ír, mely *Bolassa Jenő* a *Vigaszínház* művésze fog előadni. *Kéry Klára* énekelni fog. Megígérte több más hírne ves művész is közreműködését. *Kovacs Mihály* és *Fereney József* duett-kuplékat adnak elő, melyeket *Fragó Jenő* ír számukra. *Raskó Géza* énekelni fog, *Braun Ruben* gordonkaművész. *Revere Gyula*, a *Király-Színház* harmadúvésze és *Fuchs Emil* zongora művész szintén részvesznek a hangversenyen. A program mely már így is érdekes művészet ese méntel telent, még bővílni fog és a rendezőség min dent elköveti, hogy a közönség párt ogásába vegye ezt a jótékony clú hangversenyt. Ez érdeklődés már is széles körben megindult és bizonyosnak látszik, hogy ez a hangverseny nagyot fog lendíteni az állásnélküli kereskedősegédek mostoha helyzetén.

** **A Nemzeti Zenei közgyűlése.** A *Nemzeti Zene* az évi rendez közgyűlést december 22-én kedden este 6 órakor tartja meg saját helyiségében a következő tárgyszorattal: *Enőki megnyílt beszéd*; *titkári jelentés*; a számvizsgálóbizottság jelentése és a felmentvény megadása; az 1904. évi a költségvetés megállapítása; a következő évre az ügyszabályok megállapítása; a választmány kiegészítése; a számvizsgáló bizottság megválasztása.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Zichy Mihály.** *Zichy Mihály* világraszóló művésztetnek megértéséhez szinte nélkülözhetetlen az a gyönyörű díszmunka, melyt most adott ki az *Athenaeum*. És nem kötelessége-e minden magvarnak, hogy ismerje és megértse azt a művészetet, mely világraszóló hirdetője a magyar faj erejének és nagy szellemi képességeinek? Ez a könyv pedig megismer teti azt a művészetet eredetében, fejlődésében, alakulá sának minden létszabán. *Lándor Tivadar*, *Gerő Oda* és *Londesz Elek* ötödikét meg a nagy és nehéz feladatot. Harman együtt az egész *Zichy* életkébe vezározzák. Az embert és a művészt. Az embert, ki sokat kü zdött, sokat szenvedett, de végre győzött és kinek hit valása az é tét minden körülményei között a szeretet volt. A művészt, ki eszeletével nemcsak színeket és alakokat tudt: vásznára varázsolni, hanem a gondolkodás legnagyobb problémáit is, de anél-

kül, hogy a filozófia elvontságának vádjával lehetne illetni. Olyannak mutatkozik Zichy ebben a könyvben, amilyen valóban: páratlanul alónak a művészet egész történetében, akinek számára, mint életének írójá mondja, nincs mérleánk, aki máséval nem fogható, aki minden irányban maga adja meg a maga mértékét. Hálával fogadhatjuk csak a magyar közönség az Athenaeumnak ezt az új vállalkozását. Hálával, hogy olyan áron küldi a piacra ezt a gyönyörű díszmunkát, mely lehetővé teszi, hogy helyet foglaljon minden család asztalán, hogy a kevésebb jómóduak is okuklatás és gyönyörűséget merítsenek Zichy életének rajzából és művészetének gazdag forrásából.

Uj illusztrált Petőfi-kiadás. Végre egy igazán mindennek tetsző, rég óhajtott Petőfi-kiadásról adhatunk számot. Négy kötetbe szedve, se nem nagy, se nem kicsi, hanem a legtesztetesebb formában adta ki legújabbban az Athenaeum Petőfi sándor összes költeményét, melyeknek az olvasása szinte nagyobb gyönyörűséget szerez az olvasóknak, mert mindenkinek a kezébe illeszkedik könnyedén forgatható mindanegy kötet. Badocz Ottó, Benczur Gyula, Bibari Sándor, Böhm Pál, Ehner Lajos, Eisenhut J., Hegedüs László, Karlovicz Bertalan, Révész Imre, Spányi Béla, Vágó Pál, Vaszary János és Wagner Sándor eredeti rajzaiknak remek hasonmásai díszítik ezt az újabb Petőfi-kiadást, mely finom papírra van nyomtatva és gyönyörű aranydíszítésű vászonkötésbe kötve. Arát mindamellét mindanegy kötetnek csekély 12 koronában állapította meg az Athenaeum. A közelgő karácsonyi ünnepek alkalmából kiadásban bílik ajándéknak is ez az új, szép Petőfi-kiadás, melynek kedvezeseb- bet senki sem kívánhat magának.

SPORT

Dísztorna. A Nemzeti Tornaegyesület tegnap tartotta meg az idei dísztorneját. A fényesen kivi- ágitott és ünnepesen földisított tornacsarnokban nagy- számú előkelő közönség gyűm örködött a szabatos torna- zás-mutatóványokban. A közönség soraiban ott voltak: Bereszy Albert minisz'er, Zsitins'ky Mihály államtitkár, Keresztes Akos tábornok, Bernáth Béla és Her'eleudý László országgyűlési képviselők, Bolla Mihály mi- niszteri tanácsos, Kun Gyula székesfehérvári tanácsos és mások. Az est az egyesületi zászló alatt történt felvonulással kezdődött. A szabad-gyakorlatok, Maurer művezető szabatos vezérlete alatt, a legszebben sikerültek, egyúttal a csapat-tornázások is. Mindez a rendes torna órák hü képét mutatja be. A vívó- gyakorlatok Horváth Sándor egyesületi vívómester ve- zetése mellett folytak le. Legérdekesebb része az estnek a nők torna-mutatóványai voltak amelyeket a közönség a legnagyobb tetszéssel kísért. Kun Gyula fővárosi tanácsos, az egyesület alelnöke, a díjakat lelkes beszéd kíséretében osztotta ki. Győztesek vol- tak: Széke Elemér, aki az első díjat nyerte s Bernáth János, a második díj nyertese. Végül a tornászok és vendégek társasvacsorához ültek, amikor is fel- köszöntőkben elítették a derék egyesületet és a torna- zásokat.

Nyíltér.

Karácsonyi ajándéknak

szencziócs ólcsó és kiváló finom szőlőgyümölcs, lekvárt kiegészítő díszítőartok, kék, bronz-, tőrsköttés- és márványtárgyak kaphatók

Hegedüs Zsigmondnál Andrassy-ut 17. sz.

(Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Bécs december 13. Ó felsője délután 1 órakor háromnegyedórás látogatást tett Rajner főhercegnél, hogy a főherceget 60 éves katonai jubileuma alkalmából üdvözölje.

Zára, december 13. Az innsbrucki események miatt ma tartották meg a Teatro Verdában a tiltakozó- gyűlést, melyet formai törvényellenesség miatt már három ízben betiltottak. A gyűlés nyilvános és meglehetősen látogatott volt és minden incidens nélkül folyt le. A gyűlésen egy határozati javaslatot fogadtak el, amelyben tiltakoznak az innsbrucki események ellen és felhívást intéznek a kormányhoz, hogy Triestben mielőbb állítsa fel az olasz egyetemet.

Metz, december 13. Az itteni pályaudvar vámraktárában ma reggel nagy tűzvész volt, amelynek nagymennyiségű olaj és több vaggon amerikai szá- lonna esett áldozatul. A kárt 2 millió márkára becsülik.

A dán király Berlinben.

Kopenhága, december 13. Félhivatalosan jelentik, hogy Keresztély dán király, aki legköze- lebb Gmundenbe utazik a cumberlandi hercegi pár ezüstlakodalmára, odautaztában meglátogatja Berlinben a német császárt.

A spanyol király Lissabonban.

Lissabon, december 13. Aljonz és Károly kirá- lyok ma a Belen-klasztrumban misét hallgattak. A két király azután Cintrában reggelizett, ahol Mária Pia özevgy királyné, Mária Amália királyné, Lajos Fülöp trónörökös Hnco Ribeiro miniszterelnök és San Pedro spanyol külügyminiszter is jelen voltak.

Az orosz diákok sorsa.

Kiev, december 13. (Az orosz távirati ügynök- ség jelentése) Az egyetemen tegnap csend volt. Több teremben kis halgatóságok előtt előadást tartottak. A polytechnikai intézetben dacára annak, hogy ez az in- tétet ezidőszereint zárva van, 400 hallgató gyűlést tartott abból az alkalomból hogy az orosz diákok szidalmazták a zsidó diákokat. A kormányzó intéke- désére 25 embert egy héttől három hónapig terjedő fogházra ítélték, akiket államellenes, a közbékét ve- sélyeztető magánlakásban tartott gyűlékekre és vétés- gében büntönek mondtak. A megbüntetettek között 19 zsidó van.

KÖZGAZDASÁG

Az O. M. G. E. közgyűlése.

Budapest, december 13.

Ma tartotta rendes évi közgyűlést az Országos Magyar Gazdasági Egyesület gróf Dessewffy Aurél el- nöklete alatt. A földmivélsügyi minisztert Makfalvay Géza államtitkár képviselte. A gyűlést gróf Dessewffy elnök hosszabban beszéddel nyitotta meg.

Panaszosan szól a mult évben tapasztalt vissza- esésről, és ennek okát a politikai krízisekben, az obstrukcióban és abban látja, hogy a bizony- talanság állandóvá válik. Fél, hogy a bajok ellen még a nem óhajtott rendszabályok alkal- mazásától sem fogunk elzárkózhatni. Kifejté- aztán hogy a termelési viszonyok és feltételeik sem váltak kedvezőbbé az elmúlt esztendőben. Sajnos, kedvezőtlenebbre fordult a viszony a monarchia két állama közt is; és fémi lehet, hogy a gazdaság meg- állapodások politikai félreértésekkel kapcsolatosan össze, legvégül is hátrányunkra fognak megoldatni. Konstatálja, hogy nincs új vámtariánk, tehát nem köthetjük meg a kereskedelmi szerződéseket. A kor- mány felhatalmazást kér az olasz szerződés ideigle- nes megújítására. A tárgyalások még befejezve ni- csek, de tart tőle már is, hogy érdekeink a megol- dásban nem fognak kellőképpen érvényesülni.

Az elnök aztán rámutat az Önge munkásságára és ezzel kapcsolatban a szakosztályai elnöftében új vizituk értékes ellen foglalt állást, mert azok im- produktív beruházások és kiszorítanak az átlamvas- utakat. Az egyesületi élet két legnevezetesebb mo- mentumáról, Darányi Ignác földmivélségi miniszterrel és gróf Andrássy Aladár alelnök elhunytáról emléke- zik meg. Darányi volt ugyanis az első földmivélségi miniszter, aki egyöntetű és rendszeres földmivélségi politikát inauratált.

Felkéri a gazdákat, a nehéz politikai és köz- gazdasági viszonyok dacára támogatassák továbbra is a mezőgazdaság ügyét. (Éljenzés.)

Azután Gaál Jenő tartotta meg nagyszabású emlékbeszédét gróf Andrássy Aladár felett, aki az egyesületnek csaknem negyedszázadig alelnöke volt. Vázolta azt a kort, amelyben az elhunyt kiváló főur közéleti szereplése kezdődik és rámutatott arra a beolásra, amelyet gróf Szechenyi István gyakor- rolt rá.

A közgyűlés azután elhatározta, hogy bucsufel- iratot intéz Darányihoz és felirattal üdvözli utódját, Makfalvay Géza államtitkár a közgyűlésen üdvözölte Dessewffy Aurélt a megjelentek lelkes éljenzése közt. Majd megejtették a választásokat: I. alelnök lett Eujánovics Sándor, II. alelnök gróf Zselénzski Róbert, III. alelnök ögróf Pallavicini Ede. Választmányi ta- gokul: Bolla Mihály, gróf Bethlen István, dr. Csillag Gyula, gróf Dessewffy Emil, dr. Fürst Aurél, Kodo- lönyi Antal, dr. Kunecz Jenő, Makfalvay Géza, báró Maíomes Jeromos, dr. Nagy Ferenc, Renne, Gusztáv, gróf Szapáry Gyula, Taby István Ságby Gyula, gróf Teleki József, gróf Zichy János, Beliczey Géza választottak meg. Számvisszalgó-bizottsági tagokul pe- dig Bolla Mihály, Grassl Hugó, Kuszler Henrik, Reusz Henrik, Szevera Károly.

A megválasztottak nevében Bujanovics Sándor mondott köszönetet.

Az igazgató-választmányának az egyesület 1902- 1903. évi működéséről szerkesztett jelentését Jeszenszky Pál terjesztette elő, ugyancsak ő számolt be a tagok létszámában beállott változásokról. A közgyűlés jóvá- hagyólag tudomásul vette mind a kétöt. Forster Géza igazgató az egyesület vagyoni viszonyáról tett jelentést. A közgyűlés valamennyit jóváhagyta s a felölts számadóknak a felmentést megadta. Végül az Önge tisztikárt jutalmazta meg a közgyűlés, jelemlen- vel javadalmazásukat.

A közgyűlés után lakoma volt a Royal-szállóban. Gróf Dessewffy Aurél az O. M. G. E. elnöke felköszön- tette ögróf Pallavicini Edét, az új alelnököt ez meg Makfalvay Géza államtitkár ellette ki segítőfőrsa volt szövetekezeti és mezőgazdasági ügyekben. Makfalvay Géza államtitkár felköszöntőjében utal arra, hogy ögróf Pallavicini Ede példája ösztönözte tevékeny- ségre a szövetekezeti ügyek körül, amelyeknek tovább- fejlesztését az ország nagy szükségének tartja. Ki-

jelentí, hogy helyzetében ugyan változás történt, de sem érzelésben, sem gondolkodásában ő nem változott, csak tevékenységi kör nyitott számára hogy abban eredmé- nyesen dolgozhasson. Kéri azok segítségét, akiknek kipróbált munkacseréjét az együttmunkásságból ismeri. (Éljenzés.)

A gyárosok közgyűlése.

Budapest, december 13.

A magyar gyáripárosok országos szövetsége ma dél- előtt 11 órakor tartotta meg első évi rendes közgyű- lést Horváth Ferenc főrendiházi tagnak, a szövetség elnökének vezetésével. A rendkívül népes közgyű- lést Horváth nagyszabású beszéddel nyitotta meg:

Rámutatott előbb a szövetség alakításának cél- jaira és hangsúlyozza hogy a szövetség megfelelt e feladatnak. Nem volt az ipari érdekek egyetlen me- zeje, melyet erejéhez képest meg ne művelt volna. A kezdet nehézségein túl vagyunk. Az ut azonban, melyet meg kell tennünk, hosszú és rögös, mert a közgazdasági öntudat nálunk még kezdetleges s az Ausztriától való hosszú ügges elszakította a nemzetet amaz energiájától és önbizalomtól, mely nemcsak a politikai, de a gazdasági sikernek is első feltétele. (Ugy van!)

Fájdalommal konstatálja ezután, hogy a magyar gyáripár válsága még mindig tart és annak oka két körülményre vezethető vissza. Az egyik az, hogy az ország törvényhozása majdnem ötven év óta szü- netelt. Ebhez járult, hogy Magyarország a külföldhöz való gazdasági viszonyát önállóan nem rendezheti és Ausztriához való gazdasági viszonyát illetőleg a bizonytalanság ma éppoly nagy, mint volt akkor, mikor a vám- és kereskedelmi szerződés Ausztria kez- deményezése folytán 7 évvel ezelőtt felmondott.

Minden országban az ipar fejlődésének első té- nyezője a törvényhozás és a kormány. Mennyivel inkább szükséges a törvényhozásnak és a kormány- nak állandó gondozása kezdetleges és vámközösség nélkülözö iparunkra nézve, melyet a vámközösség mellett megmaradt kormányzati eszközök ugyis csak szűk körben támogathatnak. Ez a támogatás, mely- nek viszonyaink között még sokkal intenzívebbnek kell lennie, mint más államokban, a parlamenti munka hosszú szünetelése közben egészen hiányzott. Egy éven át kormány és törvényhozás nem foglalkozott a magyar iparral, mert tevékenységüket a parlament- ben folyó küzdelem teljesen leködtötte. Bizonyára utol- sók vagyunk, kik nem vállalának szolidaritást minden nemzeti mozgalommal, mely az állam konszolidációt cé- lozza. A magyar ipar áll és bukik a magyar állam- mal! Annak köszöni létét és fejlődése egy a magyar állam önállóságának fejlődésével. (Éljenk tetszés.)

De a nemzetre nézve végeznesnek tartjuk azt a politikát, mely alkotmányukat egyetlenegy ütökár- tyára teszi fel, mely eszközöknek megvalósításában szem elől téveszti a nemzetnek minden egyéb érde- keit, mely elteleli, hogy a magyar nemzeti állam megerősödésének gazdasági előfeltételei is vannak, melyeknek elhanyagolása megbosszulja magát, nagyob- bja gazdasági függésünket és a rendelt vívmányok helyett még kockázata, a nagy áldozatokkal e órnt nemzetközi állásokat is. (Tetszés.) Reméli, a képvé- selőház minden pártjának hazafiasa és a kormány- nak már eddig is tanusított kitartása és szívóssága meg fogják találni a kellő utat és eszközöket, melyek e bonyodalomból kivezetnek, az ejteti sebeket behe- gesztik s visszadják a képviselőházat ismét a nem- zetnek, mely nem szűnt meg és nem fog soha megszűnni abban alkotmányunk paladumát látni. (Éljenk hejesítés.)

Gyáripári banyatlásunk másik oka Ausztriához való viszonyunkban keresendő. 1897. óta tart az az áldatlan állapot, hogy gazdasági politikánkban tiszta helyzetet és nyugvópontot teremteti képesek nem vagyunk. Nem merük előkészíteni és létesíteni gaz- dasági önállóságunkat és nem tuduk Ausztriához való viszonyunkat rendezni. Évek tettek el a folyto- nos erőf pázarló és a kormány tevékenységét meg- benítő alkudozásokban s ma sem tisztult a helyzet annyira, hogy a jövő képet megállapítani képesek volnánk. Ha vizsgáljuk ennek a válságnak okait, jó lélekkel mondhatjuk, hogy azok nem nálunk keresendők. Az osztrák pártvilágosok tették lehet- telenné a vámszerződés megújítását. Magyarország akkori pénzügyi és gazdasági helyzete kielégít) volt, de ennek dacára az Ausztriával való tár- gyalások sikertelenségéből nem vonta le azt a következtetést, melyet a törvény és saját érdekei részére kijelöltek. Nem rendezte gazdasági viszonyait önállóan, hanem beírte azzal, hogy az önálló vámté- rület jogállapotát konstruálta, — tényleg azonban a viszonság feltétele mellett 1907-ig fenntartta a vám- és kereskedelmi szövetséget. Csak egy időt hagyjon Ausztriának belzavarainak leküzdése után Magyaror- szággal, mint „szabad nemzet szabad nemzetet” vám- és kereskedelmi szövetséget kötni. Odaát Ausztriában pedig a birodalmi tanácsban, szaktisztületekben és a népgyűlésekben megnyitkozó közvélemény az 1898-ban kötött gazdasági egyezségnek oly irányban való revizióját követelte, mely bennünket az ipari fejlődés minden eszközétől megfosztott volna. Ilv viszonyok között köttetett meg a két kormány- között hosszú viaskodás után 1902. év utolsó napján azon alku, mely lelett ismeretes emlékiratunkban ki- fejtettük már álláspontunkat. Az a kut oly államférfi költötte meg, kinek arra való hivatottságát mindenki elismerte és ki a közgazdasági viszonyokat úgy ismerte, mint ő öltö kevesen. S ha az alku mégsem elégti ki Magyarország érdekeit, a hiba nem ö benne, hanem a viszonyokban rejlik. Ausztr a és Magyaror- szág között egy bennünket kielégítő vámszövetség nem létesíthető oly viszonyok között, midőn Ausztria mezőgazdasági termelőképesége mindössze egy har-

maddal csekélyebb, mint Magyarorszáé, míg viszont Magyarorszáé ipara oly óriási inferioritásban van az osztrák iparral szemben.

A Magyar Gyárparosok Országos Szövetsége mindjárt megalakulása alkalmával kimondotta azon meggyőződését, hogy a magyar gyárpar nagyobb-mértvű fejlődésének mulhatatlan előfeltétele az önálló vállalkozás, a teljes önálló gazdasági berendezkedés, mely évszázadok tanúsága szerint az ipar megteremtésének egyedüli eszköze. (Ugy van! Ugy van!)

A törvényhozás és a kormány azonban, tekintettel a magyar mezőgazdaság érdekeire, a vámközösség álláspontjára helyezkedett. Rájuk vár most már a sürgős feladat mindent ekövetni, hogy a már másodikban megkötött áru, úgy, amint az megállapított, a lehető legrövidebb idő alatt törvényerőre emelkedék. E kérdésben újabb alkudozások, újabb áldozatok hozatala és a ránk nehezédő bizonytalanság további eltűrése az ország sulyos sérelme nélkül nem képzelhető. 1907-ben jár e azon időpont, ameddig Magyarország a viszonyosság feltétele alatt lekötötte önálló rendelkezési jogát Ha a közeli időben kereskedelmi és vámszövetség Ausztriával létre nem jön, akkor készülnünk kell arra hogy 1907-ben más alapon rendezzük Ausztriához való közgazdasági viszonyunkat. A bizonytalanság azon elemét, melyet a mai állapot magában rejt, ki kell küszöbölünk gazdasági életünkéből.

A kormány élen álló államférfiu kiváló gazdasági érzelme és képzettsége, kereskedelmi miniszterünk évtizedeken át folytatott kiváló munkássága és tévékenység biztosított szolgálatának arra nézve, hogy gazdasági képviselőink a legjobb kezekben nyugodjanak s ők, kik a tiszta helyzetnek barátai, azt nemcsak politikai, de gazdasági téren is nemcsak íthón, de Ausztriával szemben is létesíteni képesek lesznek. (Éljünk teiszés. Felkiáltások: Eljen Tszai!) Számos kérdés vár megoldásra, melyet a kormány és törvényhozás jóakarattal meg lehet és meg kell oldani. Ezek között elsősorban áll a beruházási program végleges megállapítása melyre nézve a keresk. miniszter múltja és nyilatkozatai a legszembeműnyekre jogosítanak fel. Új alapokra kell fektetni az iparfejlesztés ügyét. Az eddigi alap e égtelen; a folyton tartó kivándorlás orvoslást parancsol. Sürgősen foglalkozni fogunk a közszállítások ügyével, mert bár készséggel elismerjük, hogy e téren állam és államvasutak díesfretremelő buzgalmat tanusítottak, nem állítjuk ugyan-azt a törvényhatóságokról és községekről, hol a magyar ipar iránt való érzék még nem nyilatkozik meg a kellő mértékben. Még nagy feladatok állnak előttünk, amelyek csak vállvetett együttműködéssel, hosszú, szívós és beható munkásság által oldhatók meg. Arra hívja fel a szövetséget az elnök és megnyitja az első közgyűlést.

A közgyűlés aztán áttér a választmány jelentésének tárgyalására, amelynek során elsőnek felszólal Emich Gusztáv és a közgyűlés minden tagjának nevében köszönetét fejezi ki az elnökségnek és az igazgatóságnak. Csatlakozik a jelentés ama részéhez, amely ecseteli, hogy az Ausztriával való kiegyezésünk bizonytalansága minő trüfthetlen helyzetet teremtett. Ezzel a szükség, — úgy mond — az, hogy vagy a kiegyezés alkottassék meg lehető legrövidebb idő alatt, vagy pedig mutassa meg az ország, hogy meg tudunk állani a kiegyezés nélkül is.

Hatvani-Deutch József örömmel lát a jelentésben olyan tetteket is, amelyekről néhány évvel ezelőtt még igazán fátunk volna. Az egyik ezek közül a munkásjóléti intézmények propagálása. Ebben a tekintetben figyelmébe ajánlja a Szövetségnek azt, hogy sohase mulassza el azt a való tény hangoztatni, hogy a gyárosok a maguk érdekeit összehangoltnak tartják a munkások érdekeivel és a munkások jólétét csak úgy szívóknak viselik, mint a vállalkait. Figyelmet arra is, hogy ezeket a munkásjóléti intézményeket, amelyek igen könnyen a bürokratizmus meleggává válnak, mint ez a betegségző pénztáraknál látható, a gyárosok vegyék a kezükbe, nehogy a munkások vezetése olyan emberek kezébe kerüljön, akik kenyer helyett rázist, megvalósítható dolog helyett pedig utópiákat hirdetnek. (Élénk helyeslés.) Az export kérdését illetőleg azt az álláspontot képviseli, hogy az export fejlesztésének maganizatióvan kell alapulnia. Nincs szükség semmiféle komplikált exportemelő intézményre, de arra igenis szükség van, hogy a maganizatióval és a szövetség a maga részéről teljes erejével támogassa. (Élénk helyeslés.)

Rechnits Béla utal arra, hogy ipari kivitelünk szervezésénél nem csupán a tengerentúli piacokra kell tekintettel lennünk, hanem, hogy ez a kivétel köépp Ausztriába irányítandó. Facher Emi maiom-

igazgató reméli, hogy a Szövetség egész befolyását latba fogja venni, hogy az új kereskedelmi szerződések megkötésénél az érleli forgalom által úgy is sujtott lisztkivitelnek ientartása a lisztvámkó igazságságos megszabása által lehetővé tétessék. Szólv Gyözö felemlíti, hogy a közigazgatási tisztviselők nagyon sok helyt nemcsak hogy nem támogatják az ipart, hanem valóságos ellenszennvel vannak iránta. Egger Gyula hangsulyozza, hogy a közszállítások és a nyilvános versenytárgyalások kérdésének szabályozása a magyar iparosvilágnak egyik legégetőbb szükségessége.

Strasser Gyula a szövetség vezetőjének figyelmébe ajánlja a magyar vas- és gépipar érdekeinek támogatását.

Ezzel a jelentés fölött megindult vita véget ért. A Neumana- és Mannheim-cég föbbrendbeli indítványt terjesztet be, amelyek a jelentés kapcsán tárgyalta. Ezen indítványok közül kiemelkedők: 1. Iparváltó atok létesítéséhez állami segély idegeneknek nem adandó. 2. Azon törvények, mely szerint az állammal északkeletben állók országgyűlési képviselők nem lehetnek, megváltoztatandó, mert ezáltal az iparosok nagy része a törvényhozásból ki van zárva.

Fodor Ferenc titkár felolvassa a Szövetség igazgatóságának az indítványokra vonatkozó véleményét. Az első indítványt a Szövetségi igazgatóság ellenzi, mert a helyes iparfejlesztési politikával ellentétben áll. Ami a második indítványt illeti, az öszszefüggő törvényeket az ipar szempontjából való sérelmes és országos érdekeket sértő voltára már a Szövetség elnöke utalt az 1902. évi május 29-én tartott alakuló közgyűlést megnyitó beszédjében. Midőn a Szövetség e tiltakozást megújítja, egytural utasítja a közgyűlés a Szövetség igazgatóságát, hogy e végből alkalmas időben az országgyűléshez forduljon.

A közgyűlés a választmány jelentését tudomásul vette és magrává tette az igazgatóság véleményét, azután pedig tudomásul vette a múlt évi mérleget és a tisztikárnak megadta a fölmentvényt, majd megállapította a jövő évi költségvetést e fogadta a javaslatbáhozott alapszabálymódosításokat.

A közéletiállással megegyelt választás eredménye a következő: az ügyvivő igazgatóság tagjai lettek: Biró Ármin, Burhard-Bélaárvy Konrád, Emich Gusztáv, Föster Nándor, Freund Adolf, báró Haupt-Stummer Lipót, Hatvani-Deutch József, Kohner Agoston, megyeri Krausz Lajos, Leipziger Vilmos, Neuschloss Odön, Thaly Zsigmond, Tolnay Lajos, Weiss Maniréd, Wolfner Tivadar.

Az utóbbi választás folytán a végrehajtóbizottságban 9 hely megürült és ezenkívül a választmány december 4-iki ülésén Freund Adolf, tőszegi Freund Vilmos, Goldberger Berthold, és csetei Herzogh Péter. Megürült tehát 13 hely, amelyre elsősorban az öt póttag: dr. Eisele József, Heidberer Tivadar, Mauthner M. Obrenstein Henrik és Reimann Lázár hivatnak bemég a többi helyek a következőképp töltettek be. Rendes tagok: Bischoz Lajos, tőszegi Freund Vilmos, Goldberger Berthold, Groeld Ármin, Herzogh József, csetei Herzogh Péter, Patzenhofer Rudolf, báró Popper Sándor. Póttagok: Berg Adolf, Herz Viktor, dr. Kramer Tivadar, Krause Róbert, Sátori Mór, szurdai Weiss Róbert.

A választmányba ujonnan beválasztottak: ifju dr. Chorin Ferenc, Doctor Gyula, Urbán Adolf, Van den Eynde Hektor, ifju Vuk Gyula, Weiss Károly, valamint az alapszabályszerűen kisorozott 10 tag. A számvizsgáló-bizottság tagjai lettek: Baehruch Károly, Basch Béla, dr. Mikló Endre, Törley József és tornyai Schossberger Rezső.

Ezután Chorin Ferenc elnök a maga s az igazgatóság nevében köszönetet mondott az egyhangulag megnyilvánult bizalomért, mire a közgyűlés az elnök illetésével véget ért.

Liszt. (A Budapesti Napló tudósítójától.) A buzapiac nyugodt irányzata következtében a lisztüzlet is meglehetősen nyugodt mederben mozgott. Újabb eladások nem voltak nagymennyiségűek, mert egyrészt az előjegyzett liszték még tetemesek és másrészt az üzleti viszonyok még telmesek arra, hogy kereskedőinket újabb vételre ösztönözzék. Kereskedőink nagy része ugyanis — tartván attól, hogy malmaink a nagy készletek miatt áruakat leszállítják — várnak újabb vételre eszközzésével. Ily körülmények között malmaink gyártott lisztmennyiségeiket csak nehezen tudják elhelyezni s így minden fajtában nagy készletekkel rendelkeznek. Különdi relációkban csak elvétve fordultak elő eladások s azok is csak későbbi szállításra mert a fuvelit forgaom jelenleg he van szüntette és ez által a szállítás akad.

Table with 6 columns (0-6) and 2 rows (Ar kor., Finom korpa:). It lists prices for flour and other goods.

Széna, szalma, takarmány. (Fuchs József jelentése) A hetivásáron szénában és szalmában nagy behozatal és jó kereslet volt. Eladottak: középminőségű, jobb és elsőrendű széna 2 — — 2.50, muhar 2.80, almözalma 1.30 zsupszalma 1.00 szecska 2 —, per 50 kiló fuvaronként, bázhoz szállítva. Préselt széna 2.40—2.80, préselt szalma 1.20—1.40 50 kiló, a jöszetvárosi pályaudvaron. Gabonamétek: zab 6.40—5.70, tengeri 5.65, roz 6.45, árpa 5.70 kor-kint.

Napirend.

Naptár: Hétfő, december 14. — Római-katholikus: Nikáz. — Protestans: Nikáz. — Görög-orosz: (december 1.) Nehum. — Zsidó: Kislev 25. — Nap kél: 7 óra 26 perckor. — Nyugszik: 3 óra 51 perckor. — Hold kél: 2 óra 23 perckor éjjel. — Nyugszik: 1 óra 26 perckor délután. A miniszterek nem fogadnak. A Micskarnok teli tárlata nyitva 9 óratól 4-ig. Belepödj 1 korona. Kinyves Kálmán társaság képhíallítása Nagymező-utca 37—39. szám. Megtekinthető egész nap díjtalanul. Nemzeti Múzeum. Áltartár. Nyitva van o. e. 9 óratól délután 1 óráig. Az Akadémia Goethe-estébaja nyitva délelőtt 10—1-ig. Egyetemi könyvtár zárva. Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig. Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 1-ig. A födvesi könyvtár (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, kőznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünneppanokon 9—12-ig. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sölyom-utca sarkán, reggel 8 óratól este 6-ig. Az aquinumi adatok és múzeum. Megtekinthető egész nap III. ker. O-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyérdeklő vasut a Pálffy-térről. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti miniatúra V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. Hazai termékek alanció kiállítása és kereskedelemförténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arbutások: is eszözöl) és városi ipar-gyárnakban (vasár és ünneppanokon is) nyitva délelőtt 9 óratól 2 óráig és délután fél 3 óratól fél 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetőszáma (Magyar kereskedelmi részvényársaság) V., Vász-körút 32. szám alatt.

Advertisement for Athenaeum Magyar Közigazgatási Kalendariuma. Text: 'Mindennemű hivatal, intézet, iroda figyelmébe! Most jelent meg! Pontos és megbízható hivatalos adatokkal! AZ ATHENAEUM MAGYAR KÖZIGAZGATÁSI KALENDÁRIUMA. XIII. évfolyam közel 400 oldal terjedele. AZ 1904-İK ÉVRE. Ára keménykötésben 1 K 40 f. Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben, valamint a kiadó ATHENAEUM kiadalmi és nyomdai részvénvtársaság kiadóhivatalában. (Budapest, VII. ker., Kerepesi-ut 54. szám.)'

Színházak heti műsora.

Table with 8 columns: Day, Magyar kir. Opera, Nemzeti színház, Vigszínház, Népszínház, Magyar színház, Királyi színház, Uránia színház. It lists the weekly programs for various theaters.

Advertisement for BIKAVÉR LIKÖR. Text: 'A BIKAVÉR LIKÖR. TISZTA BORPÁRLAT. ENNÉLFOGVÁ ÉTVÁGYGERJESZTŐ és GYOMORERŐSÍTŐ. KLEIN JÓZSEF és ADOLF, BUDAPEST TÖRVÉNYESN VÉDVE.'

M. KIR. OPERAHÁZ.
Hétfő, 1903. december hó 14-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Hétfő, 1903. december hó 14-én.
Macbeth.
Tragédia 5 felvonásban. Irtó Shakespeare. Fordította S. Ász Károly.
Személyek:
Duncan Molnár Menthet Més záros
Malcom Beregi Caines Páffy
Donalbain Náday B. Lady Macbeth Jászai
Macbeth Szacsavay Lady Macduff Nagy Ib.
Banquo Gál Heate Paulayné
Macduff Bakó Boszorkány Doli
Lenox Pethes Fái Sz.
Rosso Minályi Lenkei
Kezete 7 óraor.

VIGSZÍNHÁZ.
Hétfő, 1903. december hó 14-én.
A csodagyermek.
Bóhozát 3 felvonásban. Irtók Gavault és Charvay. Fordította Molnár Ferenc.
Személyek:
Elise Varsányi Paradox Fenyvesi
Georges Góth Irén Tanay
Crocbe Hegedű Lansqueten Tenrei
Berthe Haraszthy Hernani Vapoczi
Langrune-né Gazi M. Marguerite Kész
Kezete 7 1/2 óraor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Hétfő, 1903. december hó 14-én.
Ermete Novelli és társulata vendégszínháza
Shylock.
Kezete 7 óraor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Hétfő, 1903. december hó 14-én.
A kis kofa.
Nagy operett 3 felvonásban. Irtó Falk Richárd. Zenéjét szerzerzte Sztajonovits Jenő.
Személyek:
Frine Keleti Ibisz Kornai
Hipperidosz Ráthonyi Terpisz Sziklai
Prakszitelesz Rubos Az arkón Fenyéri
Kezete 7 1/2 óraor.

KIRÁLY-SZÍNHÁZ.
Hétfő, 1903. december hó 14-én.
Aranyvirág.
Operett 3 felvonásban. Irtó Martos Ferenc. Zenéjét szerzerzte Huszka Jenő.
Személyek:
Potyoviev Gyöngyi Csanna Hidvéghy
Beppo Vesseli Stone Ellen Szamosi
Silvio Császár Gauld Harry Ferenoy
Carlo Torma Egy ifjú Gabányi
Aranyvirág Pedák Merdon Lise Baracsi
Tina Csatai J. Diaz Diana Szentgyörgyi
Lola Satori Fogados Kornendi
Kezete 7 1/2 óraor.

URANIA SZÍNHÁZ.
Hétfő, 1903. december hó 14-én.
Frizzo
színpadi átváltozó művész előadása.
Kezete 7 1/2 óraor.

FOVAROSI ORFEUM
VI., Nagymező-utca 17.
Mile Barkis.
plastikus párok.
Jacob „Lucie” kutyájával.
Montrell amerikai szonettor.
Sturm Anna szonettor.
Tarka Színpad:
A két igazgató.
Könnyű lovasság.
Suppé operettje.
La Woronovskaya Adison
Flon et Brook Guerra-Chivo
Florence-Adolf Izsoni
A télkerben reggeltől 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyoz.

ORVOSOK SORSJATEKA
Huzás visszavonhatatlanul már holnapután december 16-án.
Kedvező esetben Főnyeremény 50.000 korona ért.
1 sorsjegy 1 korona
11 sorsjegy 10korona
Sorsjegyek minden bankháiban és dohánytözsdeben kaphatók.
Központi iroda: BUDAPEST, IV., Váci-utca 2.

BUDAPEST KÁVÉHÁZ
Andrássy-ut 27.
SIMPLICIUS
világhírű kaposvári zenekara hangversenyoz.
BABÁRY DEZSŐ
feltüntetést követő szolista vezetése alatt.

Legszébb **Karácsonyi ajándék**
10-14 éves gyermekeknek.

Mulattató, szórakoztató, tanulságos **Ifjúsági iratok**
Képekkel ellátott, díszes kiállításban.

Robinson Crusoe. De Foe után Radó Antal. Színyomatú és számos szöveggel. 89 alakú, színyomatú beállításban 3 kor. 20 fill. 49 alakú, színyomatú beállításban 4 kor. 50 fill.
Münchhausen az igazmondó német báró csodálatos kalandjai. Az ifjúság számára átdolgozta Gaal M. Doré G. képeivel. 2 kor. 60 fill.
Don Quijote de la Mancha. Cervantes után az ifjúság számára átdolgozta Radó Antal. 5.60 kor.
Tamás bátya kunyhója. Beecher Stowe-tól, átdolgozta Darvai Möríc. Számos képpel, 2 díszkötésben 7 kor.
Az utolsó mohikán. Irtó Cooper F. Fordította Mikes Lajos. Elbeszélés az indiánok világából. — Díszes egész vászonkötésben 4 kor.
Vaddöl. Irtó Cooper F. Ford. Mikes Lajos. Elbeszélés az indiánok világából. Díszes egész vászonkötésben 4 kor.
Útmutató. Irtó Cooper F. Fordította Mikes Lajos. Ifjúsági regény az indiánok világából. Díszes egész vászonkötésben 4 kor.
A búrok magyar vitéze. Egy magyar fiú kalandos története. Irtó Földes Géza. Képes köt. 4.50 kor.
Diák-figurák. Elbeszélések a diáklétekről. Irtó Gaal Móz. Képekkel, díszes vászonkötésben 2 kor.

Kapható minden könyvkereskedésben vagy a kiadónál:
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udvari könyvkereskedésben
BUDAPEST
VI., Andrássy-ut 21. szám.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!
aranyműves mesterségek **Orbán Antal** arany- és ezüstmester
(VII., Baross-tér 17. a Központi pályaudvar mellett) nagy rakár kőháza-épület árban, 10 évi jótállással, saját ékszer- és órákban, órákat 3 évi jótállással. Védők meg- bízható pontosan teljesítenek.

A titkos betegségek alapos gyógyításáról.
Ne sajnálja senki a fáradozást ilyen komoly ügyben, jelentkeznek egyszerűen személyesen, mert a legújabb külföldön beszerzett speciális műszerekkel még a legrégebbi betegségek is pontosan meg lehet határozni a székelyét, elterjedését, minőségét, körkörüjét: bármily mélyen fészkelte is be magát a kóranyag a szervekbe, vagy a teste nedveibe. Ezen beható vizsgálat alapján teljes bizottsággal meghatározható a betegséget illető állapotok megfelelő, alapos gyógyuláshoz vezető speciális gyógyítási mód is, amelyet mindenki, foglalkozásának megvárására nélkül, otthon is elvégezhet. Ha valakinek lehetetlen volna megjelenni, akkor csak írja le a baját, amelynek pontos átvizsgálása után megkapja az utasítást és a megfelelő speciális gyógyszereket is — a legnagyobb titoktartás mellett. Leveleibe válaszlevelet mellékeljen. A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kivánná mindenki visszakapja azokat.
Ilyen tökéletes és házagódozó lazáknban Dr. Palóc V. körházi orvos, specialista, országos hírű intézete (Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.), ahol jóakarattal, őszintén és lelkiismeretesen kaphat mindenki (ugy férfi, mint nő) a neki életrel felvilágosítást, ahol a beteg vére és testnedve megtisztulnak, idegei megerősödnek, az egész szervezet megszabadul a kóranyagoktól és lelki kijnai is megszűnnek.
A mindennapi foglalkozás megvárására nélkül, biztos sikerrel, alaposan és gyorsan gyógyítja már sok évtől Dr. Palóc az ó speciális gyógygyógyítási mód a legel- hanyagoltabb esetekben is a bujakoros sebeket, hughyos, hólyag-, ideg- és hátrgerne-bajokot, sérveket, és önterőzést és szilusz utóbajait, magmélést, elgyengült férfierőt (impotenciát), kezdődő elmeavart aranyeret, verőbajokat, bérhetegységeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön váro- terem és külön kijárat van. A rendelést Dr. Palóc öm- maga és egyedül végzi naponta, délelőtt 10 óratól délután 6 óráig (vasárnap déli 12 óráig).
Cím: Dr. Palóc V. körházi orvos, specialista, Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Huzás már december 28-án. **1** korona az ára egy **Iparművészeti sorsjegyek.** Nyeremények: **60.000** korona összegben. Kapható a **Mercur-Bank-nál** Budapest, IV. Váci-utca 37. (Mercurpalota) Alapított 1876-ban.

Nyeremények: **60.000** korona ért. **Ára** **1** korona. Főnyeremény: **30.000** korona ért.

Magyar Iparművészeti Sorsjegyek.

Huzás már december 28-án. Sorsjegyek kaphatók minden banküzletben és dohánytözsdeben. Központi iroda: BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 37. SZ.

Karácsonyi bevásárlás előtt tekintünk meg a praktikus háztartási és gazdasági ajándék- tárgyak karácsonyi kiállítását. Kertész Tódor nagybottott mű- iparú raktárában Budapesten a Kristófféren. Ezerféle csillógó karácsonyfádsz. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

A 20345. számú „Eljárás acél komprimálására” című, 1900. július 18-ról kelt magyar szabadalomra **vevők v. engedélyesek kerestetnek**

Szíves ajánlatokat „W. P. 8190” jel. alatt továbbít **Mosse Rudolf, Bécs I., Seilerstätte 2. sz.**

Részletfizetésre arany, ezüst, ékszerék zseborák és ingarajak ol- cson kaphatók **Grünberger Armin Béla** IV. Váci-utca 30. I. em. 33.
Babajavitások Előes megvesz jétkézbazár. Budapest, Rottenbiller-utca 21.
Használt férfiruhákat leg- nagyobb árban vesz Weisz Lipót, IV., Kristóff-tér 2. Kívánatra a vevő a helyszínén meg- jelenik.

Nőiúni óhaj 34 éves intelligens r. kath. művelt mérnök, szép megje- nési egészségű ember, egy nagyobb gyár igazgatója egy nagyobb városban, tekinté- nye jóval meghaladja a je- jövedelmelel bir. Keres művelt, előkelő, esimes, jóházból való kath. 27 éven alult nő, kinek nemi vagyona is van. Teljes emmel öltözött leveleket „E. E.” jelöléssel körek e lap kiadói- valához. Diszkrét biztosíték 4905.

Felvétetik vidékre napi szobások jó munkás, szög- segéd. Cím a kiadónban. 8107

Allandó állást 6000 kor. jövedelemmel nyújt bulvári elöszöngy cég már kitűnően bevezetett világhírű gyártmányú helybeli elöszöngy- vállalatokhoz óhaját intelligens, reprezentatív oképes ur- kának. Ajánlatokat éjéptébe te- rjesztés és referenciákkal a ki- adóval „Elsőrangú” jelölé- vel továbbít. 4913

GUMMI ÖVSZEREK. Legmegbízhatóbb francia gyárt- mány férfi övszere, Gummy 12 drb. fin. minőség kisebb 1 ft. Gummy 12 drb. fin. minőség nagyobb 1.20. Gummy 12 drb. legfinomabb kisebb 2 ft. Gummy 12 drb. legfinomabb nagyobb 2 ft. **Capot american (rövid)** 12 drb. legfinomabb 2.50. **Hálóingyag** 12 drb. legfin. 3. — és 3 ft. **Mintagyűtemény** 25 drb. minden fajtából 4 ft. **Nevelő** 12 drb. leg. legvéko- zabb és legkisebbebb férfi övszer 5 ft. **Sérveköte** legjobb rugóra drbja 2, 3 és 5 ft. **Nevelő** (szűkebb) drbja 25, 30 kr. és 1 ft. **Dianna-öv** (havi bajellen) óhja 2.50, és 3.50. **Irgatór** teljesen felszerelve 1.30 és 2 ft. Minden rendeléshez képes árjegyzéket és használati utasítást mellékelünk. Szét- küldés titoktartás mellett. **Tropp Mór** Budapest, VII. 84. **Kerepesi-ut 84.** Huszár-utca sarkán. Központi pályaudvar közelében.

En Csillag Anna

185 cm. óriás hosszú **Lorély-hajamat**, az álta- lam feltűnt. Kétes **14 havi használat** után értem el. Ezen kétes az egyedüli szex a haj spórára, a növe- sőtöltésére, a hajbőr egé- sére, uralkodó erős és teljes szakkultú növezt és már rövid ideig használt után is nagy a haték. min. a gyakorlati termé- kesen fényt és teliséget köl- cönöz és megóvja azokat a kórtól megelőzéstől egész a **kezd agronó**
Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 ftl.
Postai szolgáltatás vonatkoztatás **Csillag Anna** a szövegnek előre való beküldése után vagy útváltott az egész világba a gyűlölt, hova **minden** rendelés intézőző.

Csillag Anna
Wien, I., Graben 14.
Kézhörséni, rekedőgóni, vagon 60 filléret Rétly-féle pomeloffi cukorkát.

Veszünk zálogházi cédulákat.
A ki akar használni, akár új arany, ezüst és ékszereseket, értékes ötvösműveket, komplett házas és üzemiüzemi készletek, csatlakozóanyagot és elöszöngy- láncot, gyártást, eszközöket, egy szóval minden a számba vevő elikket ötéson és jó lakar vá- sárolni, no mulasztás el alantó céget saját érdekeiben felkoreni **Alkalmi ajándékok karácsonyra.** Helyben esetleg részletezésre is. Képes árjegyzék ingyen. **Grünberger Armin Béla örökös.** IV., Váci-ut. 30. (Harisbázár)